

JOURNALISTI

7

2015

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
91. vuosikerta 21. 5. 2015

Tähtäimessä toimittaja

Lännen Median toimittajan
kolumni suututti vihasivuston
pitäjät.

8

tässä lehdessä

○ Kokemäkeläisen päätoimittaja Tuomas Kuhalainen, 14, on unelma-ammattissaan. **27**

KUVA: MIIKKA KIMINKI

○ Elina Koivunen on kirjoittanut 20 vuotta kuninkaallisista, mutta ei ole koskaan tavannut yhtäkään kruunupäätä.

16

○ Talvivaara-uutisointi jakaa suomalais-toimittajia. Vastakkain Marko Erola ja Elina Grundström.

18

poimuri

Toisaalta, kun tilipäivä koittaa, voittaja ja makeimmin naurava lieenee kuitenkin Tami. Hän on vähän niin kuin jääkiekon **Teuvo Hakkarainen**. Pilkkaa satelee, mutta konsepti toimii ja kansa tykkää. Jos kiekkopellenä saa leveän leivän, tuskin Tamia siinä sivussa tuleva matti- ja maijameikäläisten kevyt vittuilu häiritsee.

Toimittaja Jukka Vuorio
Seuran verkkosivuilla 2. toukokuuta

Se mitä Maikkarin Tami-Cornerissa tapahtuu, on tällä hetkellä surullisinta

suomalaisessa jääkiekkomediassa. Tami oli joskus esikuva meille nuorille tuleville valmentajille ja analyytikkoille. Hän kertoi, miten peli menee. Nyt on tultu pisteeseen, jossa vanha mies flirttailee nuoren naisen kanssa, pukeutuu mitä käsittämättöimpiin sirkustirehtöörin takkeihin. Kunnioitetaanko siinä enää peliä? Ei. Siinä palvelee jotain kummallista media-yhtiön talousetua ja Tammisen omaa talousetua.

Entinen johtava analyytikko Petteri Sihvonen
Urheilulehden verkkosivuilla 13. toukokuuta

Hieraisin silmiäni tällä viikolla, kun näin Twitterissä uusimman Urheilulehden kansikuvan. Koko sivun kuvassa on iloisesti hymyilevä Ylen urheiluselostaja **Kaj Kunnas** ja otsikko: "Julkinen mulkku". Seuraavaksi piti tarkistaa lehden apinalaatikosta, kuka saa pian kenkää. Otsikko ei liity mitenkään sisäsivujen juttuun ja täyttää törkeän kunnianloukkauksen tunnusmerkit.

Toimittaja Pasi Kivioja
Suomen Kuvalehden verkkosivuilla
10. toukokuuta

JOURNALISTI

Journalisti Journalisten
Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
91. vuosikerta 21. 5. 2015

TOIMITUS

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA
/ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Markku Lappalainen 040 586 0613

TOIMITUSSIHTEERI/REDAKTIONS-
SEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT/REPORTRÄR
Nina Erho 050 379 8155
Manu Haapalainen 050 379 9108
Marja Honkonen (vanhempain-
vapaalla)

ULKOASU/LAYOUT
Heli Saarela 050 528 5001

TILAUKSET/BESTÄLLNINGAR
YAP tilaajapalvelu 0303 9778
tilaajapalvelu@yap.fi

PAINO/TRYCKERI
I-print Oy, Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA/UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
(09) 6122 330, faksi (09) 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.släktnamn@journalistiliitto.fi
www.journalisti.fi

KANNEN KUVA: MARKO TURUNEN

*Journalisti vaalii
laadukasta journalismia,
sananvapautta ja
alan parhaita perinteitä.
Journalisti tarkastelee
kriittisesti media-alaa
ja sen ilmiöitä.*

MARKKU LAPPALAINEN markku.lappalainen@journalistiliitto.fi

Arvonlisävero alas

Kaupallisen median ahdingolle on monta syytä. Yleinen taloustilanne, muuttunut median käyttö, ilmaisen tiedon jakelu verkossa, ulkomaisten hakukonejättien mainosrahan imurointi sekä verotuksen ja jakelukustannusten kasvu ovat johtaneet murrokseen, jollaista ei ole aiemmin koettu.

Yt-neuvottelut, irtisanomiset, lehtifuusiot, mediatalojen yhteistyön lisääminen, omistusräjästyksen ja ilmestymiskertojen vähentäminen ovat olleet sisäisiä keinoja reagoida taloudellisiin paineisiin. Valtiolta ei paljon tukea ole herunut voimakkaassa rakennemuutoksessa kaupalle toimialalle.

Eduskuntavaalien alla puolueet esittivät toiveita herättäviä lausuntoja, joissa tunnustetaan kaupallisen median tarpeet saada tukea muutoksen hallintaan. Viime syksynä valtiovarainministeri **Antti Rinne** (sd.) esitti lehdistölle asetetun arvonlisäveron alentamista. Hän sai tukea sekä

Juha Sipilältä (kesk.) että **Timo Soinilta** (ps.). Nyt on aika lunastaa näitä lupauksia.

”Eduskuntavaalien alla puolueet esittivät toiveita herättäviä lausuntoja.

Vielä laajemmin puolueet ovat kannattaneet digitaalisten sisältöjen arvonlisäveron (24 prosenttia) laskemista tilattavien lehtien alv:n tasolle (10 prosenttia). Se edellyttää EU-säännösten muuttamista, mutta sen puolesta puolueet epäilemättä ovat valmiita toimimaan. Siihen ei sovi tyytyä, että EU on päättänyt asiasta toisin.

Keskisuomalaisen 18. toukuuta julkaiseman viestintätutkijoiden haastattelun mukaan juuri arvonlisäveron laskeminen on selkeä keino vahvistaa kaupallisen median toimintaa edellytyksiä. Se ei yksistään

riitä, tueksi tarvitaan muitakin toimia.

Tampereen yliopiston viestintän, median ja teatterin yksikön johtaja **Heikki Hellman** pitää harkinnan arvoisena lehdistötukea, josta ”Suomi ainoana Pohjoismaana on käytännössä kokonaan luopunut”.

Sen sijaan Yleisradion asemaan, rooliin ja rahoitukseen puuttumalla ei viestintätutkijoiden mukaan ratkaista ongelmia.

”Kaupallisen median tarjonnan kaventuminen on tietysti ongelma, mutta se johtuu ihan muusta kuin Ylestä”, sanoo Helsingin yliopiston viestintän professori **Esa Väliaverron**.

Suomalaiset ovat ahkeria lukijoita ja uutisten kuluttajia, mutta Suomi on myös eurooppalaisessa vertailussa kovimpia median verottajia, minkä vuoksi on perusteltua keskittyä juuri arvonlisäveron keventämiseen. Myös median kehittymistä tukevien innovaatioiden kannustaminen voisi ohjata media-alaa kohti vakautta ja kasvua.

Mitä ajattelet lehdestämme?

Journalisti uudistui vuodenvaihteessa. Pienensimme hieman sivukokoa, lisäsimme sivumäärää, raikastimme ulkoasun. Säädimme myös sisältöä. Otimme mukaan uutta ja vanhaa. Tavoitteena oli parantaa lukukokemusta ja vastata entistä paremmin yleisömmen tarpeisiin. Kehitystyön pohjana olivat lukijatutkimuksemme vuodelta 2011 sekä lukijoilta saatu palaute.

Kuinka olemme uudistuksessamme onnistuneet? Millainen lehti *Journalisti* on lukijoiden

näkökulmasta? Tätä kysymme joukolta lukijoitamme nyt. Teetämme tämän numeron ilmestymisen yhteydessä lukijatutkimuksen, johon on vastaajiksi arvottu 1 200 henkilöä.

Lehden kehitystyössä lukijatutkimus on tärkeä työkalu. Se antaa myös viitteitä siitä, mikä on lehden rooli Journalistiliiton kokonaisuudessa.

Tutkimuksen toteuttaa lukijatutkimuksiin erikoistunut tamperelainen yritys Focus Master.

KASVO

MIKKO HOIKKA

● Aikakauslehtien Liiton liittojohtaja ja Viestinnän Keskusliiton lakimies vuodesta 2009

● Teki väitöskirjansa sananvapaudesta Euroopan unionin oikeudessa.

● Hoikan, Pauli Rautiaisen ja Riku Neuvosen kirja Viestintämarkkina-oikeus ilmestyy myöhemmin tänä vuonna.

Piristysruiskeen tarpeessa

Aikakauslehtien Liiton liittojohtaja Mikko Hoikka uskoo, että EU:ssa on valmiutta verokannan alentamiseen.

MANU HAAPALAINEN, TEKSTI ● AAPO HUHTA, KUVA

Huonosti harkittu ratkaisu, joka tehtiin mahdollisimman hankalalla hetkellä.

On tuskin jäänyt epäselväksi, mitä lehtitaloissa ajatellaan vuoden 2012 alussa voimaan tulleen lehtitilausten arvonlisäverosta. Painettujen lehtien alv nostettiin vuonna 2013 kymmeneen prosenttiin. Digitaalisten lehtien veroprosentti on 24.

Aikakauslehtien Liiton liittojohtaja **Mikko Hoikka** sanoo nyt yt-neuvottelujen ja irtisanomisten keskellä, että pieniä merkkejä paremmastakin on näkyvissä. Nykyisessä taloustilanteessa printtilehtien alv-kanta tuskin laskee, mutta digijulkaisujen alv:n alentamiseen printin tasolle vaikuttaisi löytyvän poliittista tahtoa sekä suomalaispäättäjiltä että EU:ssa.

KUN LEHTITILAUSTEN arvonlisävero otettiin käyttöön, valtiovarainministeriö arvioi tilausta lehdistä kertyvän arvonlisäveroa vuonna 2012 noin 90 miljoonaa euroa. Todelinen kertymä on jäänyt pienemmäksi. Lehtitilauksista kerättiin arvonlisäveroa vuonna 2012 noin 67 miljoonaa ja vuonna 2013 noin 77 miljoonaa.

Tilastotietoa digitaalisten julkaisujen osalta ei ole käytettävissä, mutta niiden osuus verokertymästä on vähäinen. Niiden veronalennus olisi juuri tässä hetkessä piristysruiske, Mikko Hoikka sanoo.

”Sillä voitaisiin saada moninkertaisesti hyvää aikaan. Toki printti on aikakauslehden käyttöliittymänä edelleen niin hallitseva, että sen verokanta on tärkeämpi kysymys”, Hoikka sanoo.

Ranskassa ja Luxemburgissa lehtien arvonlisäveroa on laskettu EU:lta lupia kyse-

lemättä. Hoikka sanoo, että tällaiseen ratkaisuun ei Suomen kannata mennä.

”Toki sellainen voi lisätä EU:n painetta muuttaa sääntöjään. Mutta EU:n sääntöjen rikkominen johtaa tuomioon EU:n tuomioistuimessa ja maa joutuu muuttamaan veron takaisin. Mutta on ilmassa, että komissio tulisi ensi vuonna ehdottamaan digitaalisten mediasisältöjen alv-kantojen tarkistamista.”

SEN MÄÄRITTELEMINEN, mitä kaikkea mahdollisen alennetun verokannan piiriin laskettai-

”Aikakauslehdistä on tullut tilaajavetoisia tuotteita, mikä lisää alv:n merkitystä.

siin, ei kuitenkaan ole aivan yksinkertaista, Hoikka sanoo. Norja on jo anonut EU:lta lupaa digi-alv:n laskemiseen.

”Norjan malli näyttäisi olevan mahdollisimman tekniikkaneutraali, mutta he sitoivat veronalennuksen median uutispainotteisuuteen. Se ei välttämättä ole lainkaan riittävää, jos puhutaan aikakauslehdistä ja sähkökirjoistakin.”

Hoikka pitää selvänä, että korkea arvonlisävero on hidastanut digitaalisen markkinan syntyä.

”Samaan aikaan alv:n tulon kanssa mediamainonta on romahtanut, kuten Allerin yt-uutisistakin tuli esille. Aikakauslehdistä on tullut entistä enemmän tilaajavetoisia tuotteita, mikä lisää alv:n merkitystä radikaalisti. Nyt vaikeita toimenpiteitä on jouduttu tekemään enemmän kuin muuten olisi jouduttu.” ●

SANOMALEHTITALOJEN TILINPÄÄTÖSTIETOJA 2014

Yritys	Liikevaihto 2014, milj. €	Muutos vuo- desta 2013, %	Tulos 2014, milj. €	Muutos%
Kaleva	41,9	3,9	2,7	22,4
Ilkka-Yhtymä	41,8	-6,9	9,3	-10,8
Keskisuomalainen	157,7	5,1	14,4	3,6
P-Karjalan kirjapaino	96,4	3,6	6,7	-8,2
Sanoma Media Finland	637,2	-5,6	23,5	-23,4
Alma Media	295,4	-1,6	15,7	-1,7
Hämeen Sanomat Oy	22,3	32,7*	Tulosta ei ole julkaistu.	

*LIIKEVAIHDON KASVU JOHTUU FORSSAN LEHDEN JA SEUTU-SANOMIEN HANKINNASTA.
LÄHDE: YHTIÖIDEN TILINPÄÄTÖSTIEDOT
KUVA: MIKKO VÄHÄNIITTY

”Tilanne on yllättävänkin hankala. Mainonnan volyymi laskee ja kilpailu kovenee.

Keskisuomalaisen toimitusjohtaja
Vesa-Pekka Kangaskorpi

Sanomalehtien ahdinko jatkuu

MATTI REMES, TEKSTI • HELI SAARELA, GRAFIikka

Sanomalehtiä kustantavien media-konsernien taloudelliseen ahdinkoon ei ole lähiaikoina luvassa helpotusta.

Kuluvan vuoden näkymät ovat mediatiloille edelleen epävarmat. Lehtitoimialojen liikevaihdot ja tulokset heikkenevät tai pysyvät parhaimmillaankin edellisvuoden tasolla.

Näin mediatilat arvioivat tulevaa vuoden ensimmäisissä osavuositarkastuksissaan.

Keskisuomalaisen toimitusjohtaja ja Sanomalehtien Liiton puheenjohtaja **Vesa-Pekka Kangaskorpi** tunnustaa, että keinot levikki- ja mainostulojen laskun pysäyttämiseen ovat vähissä.

”Tilanne on yllättävänkin hankala. Mainonnan volyymi laskee ja kilpailu kovenee. Printtimedian levikit laskevat, eikä sähköiselläkään puolella ole löydetty vielä toimivia ansaintamalleja”, Kangaskorpi tiivistää.

Myös Alma Median toimitusjohtaja

Kai Telanne ennakoi laskua painettujen lehtien levikkeihin ja lukijamääriin.

”Kuluttajakäyttäytyminen on muuttunut pysyvästi. Digitalisaatio on räjäyttänyt tarjonnan globaalisti. Kilpailemme nyt sisällöillämme kuluttajien huomiosta ja rahoista kansainvälisiä digijättejä, kuten Facebookia ja Googlea, vastaan”, Telanne perustelee.

Telanne viittaa ennusteisiin, joiden mukaan mainonnan kokonaismäärä ei Suomessa kasva. Digitalisaation myötä mainoseurot pirstoutuvat yhä useammalle otta- jalle. Tämä tarkoittaa sanomalehtien markkinaosuuden laskua.

”Mainonnan kasvu edellyttäisi vähintään kahden prosentin talouskasvua, mitä ei ole valitettavasti näköpiirissä. On jopa todennäköistä, että mainonnan markkina laskee edelleen useita vuosia”, Telanne arvioi.

KANGASKORVEN MUKAAN meneillään on sanomalehtien pudotuspeli.

Hengissä selviävät ne, jotka onnistuvat löytämään uudenlaisia ansaintamalleja tasokkaalle sisäl- lölle.

Keskisuomalainen-konsernin vahvuudeksi hän nimeää paikallisuuden ja notkeuden vastata jatkuviin muutoksiin.

”Paikallisuus ja ihmisten arkeen pääsy on tärkeää. Hyötyjournalis- mi on ehkä kulunut termi, mutta sen suuntaista tarvitaan.”

Paikallisuutisten vetovoimasta kertoo Kangaskorven mukaan se, että Keskisuomalainen-konserniin kuuluvilla kaupunkilehdillä menee hyvin juuri nyt.

”Niiden ansiosta tukijat ovat laajemmalla kuin pelkkien tilatta- vien lehtien varassa.”

ALMA MEDIAN LIIKEVAIHDOSTA jo kolmasosa tulee digitaalisesta liiketoiminnasta. Telanteen mukaan sanomalehtien verkkopalveluissa toimivat ansaintamallit ovat kuitenkin vielä hakusessa.

”Sanomalehtien on saatava jat-

kossa verkkopalveluistaan kulutta- jilta tilausmaksuja, muutoin huk- ka perii.”

Myös Kangaskorven mielestä verkkosivujen maksumuurit ovat välttämättömiä.

”Tämä on perusfilosofiamme tilattavissa lehdistä. Muuten ei ole varaa tuottaa laadukasta sisältöä.”

Telanne valittelee, että ilmai- seen tarjontaan hemmoteltujen ku- luttajien halukkuus maksaa digi- sisällöistä on alhainen. Hänen mielestään mediatilat yliarvioi- vat säännönmukaisesti laadukkaan journalistisen sisällön houkuttele- vuuden uudessa mediamaisemassa.

”Kuluttajilta tuntuu sen sijaan löytyvän maksuhalukkuutta erityi- sesti digitaalisissa viihdepalveluis- sa uusilla välineillä”, Telanne sanoo.

Hän kaipaava supistuvan uutis- median rinnalle uusia palveluja.

”Katse on käännettävä kulutta- jaan ja unohdettava kanavälähtöi- nen toiminta. Nyt tarvitaan koko organisaatio innovoimaan ja teke- mään asiakkaiden kanssa.” ●

ELINA GRUNDSTRÖM

elina.grundstrom@kolumbus.fi
KIRJOITTAJA ON VAPAA TOIMITTAJA
JA TIETOKIRJAILIJA.

Pettävää kuin pisa

Sananvapaudesta on tullut uusi kansallisen ylpeyden aihe. Vähän samanlainen kuin pisa-tulokset.

Suomi oli jälleen ykkösenä Toimittajat ilman rajoja -järjestön lehdistönvapausindeksissä ja jaetulla kolmos sijalla Freedom House -instituutin vastavassa listauksessa. Olemme maailman kärkeä myös korruption vähäisyydessä ja hallinnon avoimuudessa.

Suomea on alettu ulkomaillaakin pitää sananvapauden mallimaana. Ensi vuonna Unesco järjestää maailman lehdistönvapauden päivän päätapahtuman Helsingissä.

MUTTA ONKO Suuri suomalainen Sananvapaus sittenkin myytti? Tai onko sille käymässä niin kuin pisa-tuloksille? Nehän alkoivat heiketä juuri silloin, kun suomalainen koulujärjestelmä alkoi saavuttaa kansainvälistä mainetta ja laajentua vientituotteeksi.

Suomessa sananvapauteen kohdistuu juuri nyt monia uhkia. Medioiden talous heikkenee. Lehtiä ja ohjelmia lopetetaan. Toimittajia irtisanoon. Sisältömarkkinointi ja lobbaus ammattimaistuvat ja tunkevat journalismin tontille.

On myös turha kieltää, etteivät verkkomaailman vihapuhe ja Venäjän poliittinen tilanne vaikuttaisi toimittajiin mitenkään. Ne aiheuttavat uudenlaista itsesensuuria tai vähintään varpaillaan olemista ja sanomisten loiventelua.

ENITEN OLEN kuitenkin huolestunut ihan perinteisestä ja vanhanaikaisesta sananvapauden rajoittamisesta. Mediat ovat heikon taloustilanteensa vuoksi aiempaa herkempiä nopeille omistajanvaihdoksille ja

kaikenlaiselle omistajien, ilmoittajien ja päättäjien painostukselle tai ainakin heidän toiveidensa huomioimiselle.

Alalla on näkyvissä signaaleja siitä, että poliittisiin ja erityisesti taloudellisiin intresseihin liittyvä vaikuttaminen journalismin sisältöön olisi lisääntymässä. Jos jutun tekemistä jostain aiheesta ei edes aloiteta tai jos jotain jätetään julkaisematta, se ei tule yleiseen tietoon, koska toimittajat eivät halua riskeerata työpaikkojaan. Mutta onhan näitä tapauksia ollut julkisuudessakin muutama, kuten *Porttikielto Poriin* -episodi ja *Yrittäjäsanomien* toimittajan koeajalla katkaistu työsuhte.

”SUOMESSA EI journalisti joudu päättäjiä koskevasta skruppista vankeilaan, vaan työttömäksi”, kuten Aller Median toimitusjohtaja **Pauli Aalto-Setälä** kirjoitti *Kauppalehdessä* 11. toukokuuta.

Aalto-Setälä synkistelee kolumnissaan laatujournalismin kannattavuuskriisiä. Sosiaalinen media imee mainonnan, ja Yhdysvalloissa monet lupaavasti alkaneet yritykset luoda kannattavaa digijournalismia ovat epäonnistuneet *The New York Timesia* myöten.

Kun asijournalismi ei enää kannata englanninkielisessäkään maailmassa, miten se voisi pärjätä ilman tukea niin pienellä kielialueella kuin Suomi?

Ainakaan meidän ei pitäisi tuudittautua hyviin sananvapaus-pisatuloksiimme. Ilmassa on jo kaikki merkit siitä, ettei kaikkea yhteiskunnallisesti tärkeää tietoa saada julkisuuteen. Vielä muutama vuosi sitten freelancer sai aina juttunsa kaupaksi, jos hänellä oli todellinen skuuppi. Nykyään skuupillekin voi olla vaikea löytää julkaisija. ●

Paskamyrsky

Lännen median toimittaja Juha Vainio joutui MV-lehden tähtäimeen, koska hänen tekstinsä hermostutti sivustolla mainostaneet. Lehti tarjoaa nyt vinkkipalkkioita niille, jotka paljastavat arkaluontoisia tietoja toimittajista.

PAULA SALLINEN, TEKSTI • MARKO TURUNEN, KUVITUS

Toimittaja **Juha Vainio** havahtui kännykän värinään yöpöydällä. Facebookiin oli saapunut viesti.

”Moro! Sinne *MV:n* sivuille oli tullut äsken teikäläisestä juttu, joka vaikutti aika paskalta. Koetas kattoo”, kaveri kirjoitti.

Aprillipäivää oli jäljellä parikymmentä minuuttia, mutta tämä ei ollut pilaa. *MV-Lehden* sivuilla oli vajaa tunti aiemmin julkaistu juttu, jonka otsikko kuului: ”Juha Vainio, toimittaja joka mustamaalasi *MV-Lehden*, on paljastunut valehtelijaksi!!”

Vainio oli hetkessä hereillä.

Jutussa oli Vainion Twitter-tililtä otettu valokuva, jossa hän näyttää peukkua Ruotsin lippu taustalla, vanhoja tviittejä sekä työpaikan osoite, puhelinnumero

ja sähköpostiosoite. Vainion Twitter-profiilista oli napattu kuvaus ”klikkiotsikoiden erikoismies”. Se, *MV-Lehti* kirjoitti, tarkoittaa harhaanjohtamista mediamaailmassa.

MV-Lehti kehotti lukijoitaan lähettämään ”tietoa ja yksityiskohtia kyseisestä valehtelijasta”. Tämä on harvinaista, sillä vaikka yksittäisistä jutuista saatetaan pilastua, arkaluontoisia tietoja kerätään toimittajista ani harvoin.

”Hänen edustamansa mediatulo kiinnostaa myös ja kaikki heidän palveluksensa olevat henkilöt, omistajat, sekä heidän yksityiskohtainen tausta sekä menneisyys, niin saamme tuotua epäkohdat julki”, *MV* kirjoitti.

Sivusto jatkoi uhittelua. ”Tulemme riisumaan hänet alasti.”

MV?!-Lehti, entinen *Mitä Vitua?!-Lehti*, tituleeraa itseään ”kriittiseksi ja kantaa ottavaksi me-

Minusta tehtiin juttu, jolla haluttiin ensisijaisesti kerätä klikkejä mainostajia varten.

Toimittaja Juha Vainio

diaksi”. Se ei kuitenkaan ole sitoutunut *Journalistin ohjeisiin* eikä sillä ole päätoimittajaa. Yhteystietojakaan sivulta ei löydy. Yleisesti *MV-Lehteä* pidetään vihasisivustona, joka julkaisee hanakasti tietoja seksuaalirikollisista ja maahanmuuttajataustaisista rikoksesta epäillyistä tai tuomituista. Moni kiinnitti sivustoon huomiota maaliskuussa Tapanilan joukkoraiskauksen jälkeen.

MV:n sivuilla valtamedia näyttäytyy suvaitsevaisten pesäkkeenä, joka pimitää ihmisiltä tietoja varsinkin, jos kyse on seksuaalirikollisista tai maahanmuuttajista. Jos tiedotusvälineet eivät julkaise jutussaan etnistä taustaa tai tuomittujen nimiä, synnä on *MV:n* mielestä sensuuri. Se esiintyy mielellään vaihtoehtomediana, vaikka suuri osa sen julkaisemasta materiaalista on peräisin tiedotusvälineiden sivuilta, luvattomasti kopioituna.

Vainio oli huomannut sivuston jo tammi-kuussa, kun se julkaisi kolmeen lapseen kohdistuneista seksuaalirikoksista tuomittujen miesten nimet ja kuvat.

”Hätkähdin, sillä jutussa rikottiin räikeästi tapaa, jolla Suomessa toimitaan tällaisissa tapauksissa. Olin hetkeä aiemmin lukenut samasta tapauksesta *Iltä-Sanomista*. Se oli jättänyt kertomatta teki-joiden nimet uhrien suojelemiseksi.”

MAALISKUUSSA VAINIO päätti tehdä *MV:stä* jutun. Maaliskuussa sivustolla oli vierailut ennätyskelliset yli 800 000 kävijää, ja sen Facebook-sivuista tykkäsi yli 30 000 ihmistä. Siitä oli tullut merkittävä verkkoilmiö.

Vainiota kiinnostivat erityisesti sivuilla koreilevat suomalaisyritysten mainokset. Hän alkoi selvittää, miten mainokset olivat sinne päätyneet, paljonko sivusto niillä tienasi ja halusivatko yritykset todella mainostaa lehdessä, jonka sisältö oli aggressiivista ja rasistista.

Samalla hän otti selvää verkkotunnuksen omistajasta, **Ilja Janitskinista**. Janits-

kin oli pikku julkkis 2000-luvun alussa, jolloin hän päätoimitti kerran ilmestyntä ilmaisjakelulehti *Absolutea*. Lehden markkinointipäällikkö oli **Jussi Ahde**.

Vainion taustoittava artikkeli julkaistiin useissa Lännen Mediaan kuuluvissa maakuntalehdissä maaliskuun lopulla. Artikkelin käsitteli muun muassa sivuston arviolta tuhansien eurojen kuukausittaisia mainostuloja ja Janitskinin rikoshistoriaa. Janitskin oli tuomittu muun muassa kolmesta pahoinpitelystä, huumausainekäytöstä ja doping- ja lääkerikoksesta vuosina 2000–2011. Viimeisin pahoinpitelytuomio on vuodelta 2011.

”Kävimme uutishuoneen päällikön ja päätoimittajan kanssa tekstiä läpi ja mieitimme Janitskinin nimen julkaisua ja tuomioista kertomista”, Vainio kertoo.

”Katsoimme, että Janitskin käyttää merkittävää valtaa sivustollaan, jolla oli hetkellisesti yli 800 000 kävijää, ja päätimme, että ihmisillä on oikeus saada itse arvioida henkilön luotettavuutta.”

MV:N FACEBOOK-SIVUILLA käytiin kuuma sen jälkeen, kun Vainion artikkeli oli julkaistu. Ylläpitäjä kutsui Vainiota mediamaailman torakaksi ja häpeäksi. Tykkääjät vastasivat huutoon kommentitiraidalla.

”Vastaan tulee, niin lakkaa olemasta.”

”Homo”

”Sen näköinen jätäk, että nyrkistä tulis. Vitun ällötys!”

MV poisti myöhemmin Vainiota koskevat julkaisut Facebook-sivuiltaan.

Vainio oli varautunut siihen, että *MV* tarttuisi hänen juttuunsa. Silti rajuus yllätti.

”Arvasin, että artikkeli aiheuttaa jonkin reaktion, mutta en sitä, että se kohdistuu tuolla tavalla kirjoittajaan.”

Vainio ei ole ainoa toimittaja, jonka yksityiselämä kiinnostaa *MV-Lehteä*. Se tarjoaa vinkkipalkkioita ihmisille, jotka kertovat arkaluontoisia asioita valtame-

dioiden toimittajista. Se perustelee tiedonkeruuta ”puolustautumisella mahdollisia tulevia valheita kohtaan”.

Journalisti yritti tavoittaa Janitskinia kommentoimaan tiedonkeruukampanjaa, mutta haastattelupyyntöön ei vastattu.

Arkaluontoisten tietojen keruu toimittajista on Suomessa poikkeuksellista. Helsingin yliopiston rikosoikeuden professori **Kimmo Nuotio** pitää ilmiötä huolestuttavana.

”Tässä pyritään psyykkaamaan toimittajaa. Välttämättä minkään rikoksen tunnusmerkistö ei täyty, mutta on huolestuttavaa, että sananvapautta ja mediaa kohtaan hyökätään tällaisella erikoisella offensiivilla”, Nuotio sanoo.

Itä-Suomen yliopiston rikos- ja prosessioikeuden professori **Matti Tolvanen** pohtii, voisiko arkaluonteisten tietojen kerääminen täyttää pakottamisen tunnusmerkistön.

”Jos asiayhteydestä on pääteltävissä, että toimittajaa uhataan yksityiselämää koskevien tietojen julkaisulla ja pyritään estämään toimittajan työ, jo tiedonkeruuvaihe voi olla rangaistava”, Tolvanen arvioi.

Muut rikosnimikkeet ovat helpommin yksilöitävissä. Facebook-sivujen kommentista osa täyttää laittoman uhkauksen tunnusmerkistön, valehtelijaksi kutsuminen puolestaan kunnianloukkauksen. Jos *MV* julkistaisi arkaluontoisia tietoja toimittajista, se syyllistyisi yksityiselämää loukkaavaan tiedon levittämiseen. Arkaluonteisten henkilötietojen käsittely voisi rikkoa henkilötietolakia.

Tolvasen mielestä tapaus on niin harvinaisen, että sillä on ennakkotapauksen piirteitä. Hän kannustaa tekemään tutkintapyynnön poliisille.

Vainion mielestä on selvää, että kampanjan motiivina on sekä taloudellinen hyöty että toimittajien painostaminen.

Hän itse otti yhteyttä muutamaan läheiseensä sen jälkeen, kun MV käynnisti kampanjansa. He tulivat siihen tulokseen, ettei Vainiolla ole menneisyydessään luurankoja, jotka kyseenalaistaisivat hänen uskottavuutensa toimittajana.

Toimittaja ei kuitenkaan usko, että hänestä tehtiin varoittava esimerkki muille toimittajille.

”Minusta tehtiin juttu, jolla haluttiin ensisijaisesti kerätä klikkejä mainostajia varten.”

KLIKIT OVAT ELINEHTO verkkosivustoille – myös MV:lle. Mitä enemmän klikkejä, sitä enemmän mainosnäyttöjä ja siten myös tuloja sivuston ylläpitäjälle.

MV:n sivuilla ovat mainostaneet muun muassa Nokian renkaat, Volvo, Markantalo ja Stockmann. Mainostajat ovat ostaneet Googlelta tietyn määrän mainosnäyttöjä. Google puolestaan kerää näyttöjä sijoittamalla mainoksia suosituille sivustoille. Mainostajat eivät välttämättä tiedä, millaisille sivuille heidän mainoksensa päätyvät.

Vainion jutun jälkeen osa mainostajista kielsi mainoksen näyttämisen MV:n sivuilla. MV:n mukaan Vainion artikkeli tuhosi lehden mainetta ja aiheutti erittäin merkittäviä taloudellisia tuhoja. Huhtikuussa Google poisti mainospaikan MV:n sivuilta kokonaan.

Vainio vaikuttaa joutuneen MV:n silmätikuksi pääasiassa rahan vuoksi. Eikä Vainio ole ainoa. **Savon Sanomien** toimittajan **Iida Muhosen** nimi ja kasvokuva julkaistiin MV:n sivuilla sen jälkeen, kun hän oli kirjoittanut sivuilla julkaistusta Itä-Suomen yliopiston mainoksesta

Vainio arvelee, että sivuston tarkoituksena on ensisijassa tahkota omistajalleen rahaa. Juttuja kirjoitetaan sen perusteella, mikä tuo sivustolle kävijöitä.

”Siten yritetään maksimoida mainostulot. Tästä kertoo linjattomuus. Siellä julkaistaan samaan aikaan salaliittoteorioita

ja rasistista materiaalia, sepitetään uusiksi Suomen historiaa ja kerrotaan lääketieteen ulkopuolelta tulevista parannuskeinoista.”

MV näyttää hermostuneen myös siitä, että Vainio kertoi Janitskinin tuomioista.

”Ironista, että sivusto, joka on erikoistunut rikostaustojen julkaisuun, hermostuu siitä, että kerroin Janitskinin rikostaustoista.”

LÄNNEN MEDIA HARKITSEE YHÄ, tekeekö se tutkintapyynnön poliisille Vainioon kohdistuvasta kirjoittelusta. Pohdinta on hankalaa, sillä rikosilmoitus voisi käynnistää uuden lokakampanjan. Jos rikosilmoitusta ei tehdä, mahdolliset rikokset jäävät ilman rangaistusta.

”Olemme erittäin huolissamme hyvän toimittajan mustamaalamisesta netissä. On kuitenkin

En aio jatkossakaan jättää juttuja tekemättä siltä varalta, että joku järjestää jonkinlaisen lokakampanjan minua kohtaan.

Toimittaja Juha Vainio

vähän toimia, joilla kunniallista toimittajaa voidaan puolustaa nimettömien toimijoiden mustamaalaamiselta”, Lännen Median päätoimittaja **Matti Posio** sanoo.

Posio on ohjeistanut Lännen Median toimittajia tallentamaan heihin kohdistuvat uhkaukset ja kertomaan niistä heti esimiehille.

Journalisti kysyi puolesta kymmenestä toimituksesta, miten ne toimivat, jos niiden toimittajia uhattaisiin netissä tai jos heitä peloteltaisiin arkaluonteisten tietojen keräämisellä. Vain kaksi toimituksen esimiestä vastasi.

”Jos toimittajiamme uhataan somessa, ilmoitamme siitä turvallisuuspäälliköllemme, ja hänen kanssaan pohdimme mahdolliset toimet”, Ylen vastaava päätoimittaja **Atte Jääskeläinen** sanoo.

MTV Uutisten toimituspäällikkö **Jussi Eronen** sanoo, että tappouhkauksista tehdään tutkintapyyntö poliisille.

”Jos joku sivusto julkaisisi valheellista tai yksityisyyden suojan piiriin kuuluvaa tietoa, pyrkisimme tietenkin poistamaan tiedot vetoamalla sivuston ylläpitäjään. Voisimme tarvittaessa tehdä myös tutkintapyyntöä.”

MV ei ole toistaiseksi julkaissut toimittajista noloja tietoja. Vainio on saanut vain rasistista materiaalia sähköpostiinsa sekä muutaman tuntemattomasta numerosta soitetun puhelun, joiden aikana soittaja ei sanonut mitään. Hän arvelee, että soitot ja sähköpostit saattavat liittyä *MV-Lehteen*.

Vainio ei usko, että *MV:n* mustamaalaus- ja tiedonkeruukampanja saa hänet varomaan sanojaan toimittajana.

”En aio jatkossakaan jättää juttuja tekemättä siltä varalta, että joku järjestää jonkinlaisen lokakampanjan minua kohtaan, enkä usko, että muutkaan toimittajat tekevät niin.” ●

JOS SINUA UHATAAN NETISSÄ

- Jos henkeä tai terveyttä uhataan netissä, kyseessä on laitton uhkaus. Ota kuvakaappaus uhkauksesta ja tallenna uhkaajan nimi, uhkauksen ajankohta ja alusta sekä IP-osoite.
- Jos uhkailu huolestuttaa, voit tehdä siitä rikosilmoituksen. Usein toimittajiin kohdistuvat uhkaukset jäävät möykkäämiseksi.
- Kerro esimiehillesi.
- Uhkailu on huolestuttavaa, mikäli se on jatkuvaa tai jos se sisältää yksityiskohtaisia tietoja esimerkiksi olinpaikastasi tai liikkeistäsi. Silloin on syytä tehdä rikosilmoitus.
- Jos sinusta levitetään perätöntä, loukkaavaa tietoa, kyse on kunnianloukuksesta. Siitä voi tehdä rikosilmoituksen.
- Jos sinusta kerrotaan arkaluonteisia tietoja esimerkiksi nettisivustolla, kyse on yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämisestä. Käänny poliisin puoleen.
- Jos kirjoitat kuohuttavista aiheista, kuten maahanmuutosta, sinun kannattaa salata henkilökohtainen puhelinnumerosi ja osoitetietosi. Voit myös hakea maistraatilta turvakieltoa. Silloin osoite- ja kotikuntatietoja ei anneta muille kuin viranomaisille.
- Vakavissa vainoamistapauksissa voit hakea myös lähestymiskiellon.

LÄHDE: KOMISARIO JARKKO HYNINEN HELSINGIN POLIISILAITOS

ELISA JUHOLIN

● Valtiotieteiden tohtori, viestinnän dosentti Helsingin ja Jyväskylän yliopistoissa. Työskennellyt pitkään tutkijana, kouluttajana ja konsulttina.

● Viestinnän Eettisen Neuvottelukunnan puheenjohtaja. Neuvottelukunnan muut jäsenet ovat professorit Pekka Aula ja Leif Åberg, etiikkatutkija Henrik Rydenfelt, Ilmarisen viestintäjohtaja Päivi Sihvola, Suomen Asianajajaliiton viestintäjohtaja Janne Laukkanen, Viesti ry:n toiminnanjohtaja Pia Valtonen sekä ProCom ry:n toimitusjohtaja Elina Melgin.

Viestintädosentti. Elisa Juholin valittiin Viestinnän Eettisen Neuvottelukunnan ensimmäiseksi puheenjohtajaksi.

Viestinnän virallinen valvoja

JANNE SALOMAA, TEKSTI • HELI BLÅFIELD, KUVA

Dosentti Elisa Juholin uudistaa vapaaehtoistyönä viestinnän ammattilaisten eettisiä ohjeita.

Luotettavuuden ja rehellisyyden periaatteet ovat säilyneet, mutta moni asia on muuttunut viestintäalalla parissakymmenessä vuodessa.

”Aiemmin organisaatioviestintä oli kontrollihakuista. Nyt illuusio kontrollin mahdollisuudesta on kadonnut”, sanoo **Elisa Juholin**, joka on työskennellyt organisaatioviestinnän parissa yli 30 vuotta muun muassa tutkijana, kouluttajana ja konsulttina. Maaliskuussa hänet nimitettiin Viestinnän Eettisen Neuvottelukunnan (VEN) ensimmäiseksi puheenjohtajaksi.

”Viestinnän täytyy olla rehellistä ja luotettavaa. Esitettyjen asioiden on pidettävä paikkansa.” Tämä on Juholinin mielestä yhteisöviestinnän tärkein periaate.

Juholinin johtaman VEN:n on tarkoitus ottaa kantaa viestintäalan ajankohtaisiin eettisiin kysymyksiin Julkisen sanan neuvoston tapaan. Neuvottelukunnan taustalla on kaksi viestintäammattilaisten järjestöä: ProCom ja akavalainen Viesti. Ensimmäiseksi VEN uudistaa ProComin jäseniä sitovat eettiset ohjeet, jotka on päivitetty viimeksi vuonna 2005.

UUDISTUSTYÖSSÄ VEN:N JÄSENET keskustelevat monien viestinnän kanssa tekemisissä olevien ammattilaisten, myös journalistien, kanssa. Juholinin mukaan viestijöitä ja

”Viestinnän täytyy olla rehellistä ja luotettavaa.”

toimittajia mietityttävät usein samat eettiset kysymykset, kuten virheellisten tietojen oikaiseminen sekä viestinnän ja mainonnan välisen rajan hämärtyminen.

”Joistakin kaikki viestintä on markkinointia. Omasta mielestäni viestintä ja markkinointi ovat eri asioita. Viestinnän pitää yleensä olla neutraalia, ei myyvää.”

Vaikka VEN tulee pohtimaan osittain samoja kysymyksiä kuin JSN, elimet eroavat monin tavoin. JSN:llä on palkattuja työntekijöitä, mutta VEN toimii täysin vapaaeh-

toispohjalta.

Neuvottelukunta ei myöskään jaa JSN:n tapaan huomautuksia eikä käsittele yksittäisiä tapauksia julkisesti.

”VEN on tarkoitettu ProComin ja Viestin jäsenten tueksi. Organisaatioiden viestintäasiat ovat luottamuksellisia.”

Siksi Juholin ei myöskään halua mainita yhtään esimerkkiä todellisista tapauksista, jotka olisivat voineet päätyä VEN:n käsittelyyn.

Olisiko sellainen voinut olla Supercellin toiminta maaliskuussa, jolloin yhtiön viestintäjohtaja yritti estää MTV:tä esittämästä toimitusjohtaja **Ilkka Paanasen** haastattelun?

”Ehkä. Onneksi tällaiset tapaukset ovat todella harvinaisia.” ●

Sijoitukset kannattelevat SJL:n taloutta

Jäsenmaksuilla pystytään rahoittamaan vain noin 75 prosenttia Journalistiliiton kuluista. Liiton sijoitukset tuottavat kuitenkin hyvin.

JANNE SALOMAA, TEKSTI • MATTI BERG, GRAFIikka

Aloitetaan huonoista uutisista. Journalistiliiton jäsenmaksutulot jatkoivat viime vuonna vähenemistään, kun liiton jäsenmäärä pieneni ja työttömien ja eläkeläisten osuus jäsenistöstä kasvoi. Niinpä jäsenmaksuilla pystyttiin viime vuonna rahoittamaan vain noin 75 prosenttia Journalistiliiton kuluista. Eikä tämä vuosi näytä yhtään paremmalta.

Sitten hyvät uutiset: Journalistiliitto on vakavarainen. Itse asiassa varakkaampi kuin koskaan. Viime vuonna liiton omistamien rahasto-osuuksien arvo kasvoi yli 860 000 eurolla. Liiton omaisuuden arvo on nyt yli 23 miljoonaa, jäsentä kohden yli 1 500 euroa.

Pitääkö liiton siis säästää vai ei?

Vuodenvaihteessa SJL:n puheenjohtajana aloittanut **Hanne Aho** korostaa, että säästäminen ei saa olla itse-tarkoitus.

”Meidän täytyy miettiä, mitkä ovat järkevimmit tavat käyttää rahaa jäsenten hyväksi. Mutta pelkästään säästämisestä puhuminen kahlitsee ajattelua.”

Jäsenten koulutukseen Aho olisi valmis käyttämään rahaa nykyistä enemmänkin.

”Jos koulutuksella pystytään parantamaan jäsenten ammattitaitoa tai vaikuttamaan siihen, että jäsenet pystyvät vaihtamaan alan sisällä toiseen työhön, se on jäsenille tuottava investointi.”

SJL:n valtuusto keskustelee liiton ensi vuoden budjetin suuntaviivoista kokouksessaan 21.–22. toukokuuta. Sen jälkeen Ahon johtama hallitus aloittaa budjetin valmistelun.

Viime vuosina SJL:n omaisuus on tuottanut enemmän kuin budjetin laatijat ovat odottaneet. Entä jos tulevina vuosina käy päinvastoin?

”Ei ole viisasta elää jatkuvasti siinä pelossa, että osakekurssit romahtavat ja suunnitella toimintaa vain pelon pohjalta. Liiton omaisuus on tarkoitettu pahan päivän varalle. Eikö se paha päivä ole nyt? Kun puhumme suomalaisesta journalismista, olemme tekemisissä niin tärkeän asian kanssa, että emme voi puhua pelkästään säästämisestä.” ●

JOURNALISTILIITON TALOUS VUONNA 2014

LIITON OMAISUUS ON YHTEENSÄ
YLI 23 MILJOONAA EUROA.
— TILANNE 31.12.2014 —

OSAKERAHASTOT
8 426 000 €

SJL ON SIOITTANUT USEISIIN DANSKE CAPITALIN JA EVLIN RAHASTOIHIN. SIOITUKSET ON HAJAUTETTU KAIKILLE MARKKINA-ALUEILLE.

KIINTEISTÖRAHASTOT
919 000 €

KIINTEISTÖSIOITUKSET
n. **3 000 000 €**

SJL OMISTAA HELSINGISSÄ 12 ASUINHUONEISTOA JA YHDEN LIIKEHUONEISTON. LIITTO MYI VIIME VUONNA YHDEN OMISTAMISTAAN ASUNNOISTA, MISTÄ SE SAI NOIN 140 000 EUROA VOITTOA.

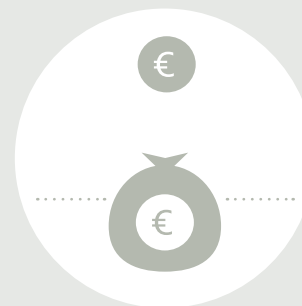

LOMAKIINTEISTÖT

SJL:LLÄ ON SAARISELÄLLÄ KAKSI LOMATALOA JA VIERUMÄELLÄ KAKSI LOMAHUONEISTOA. NIIDEN MARKKINA-ARVOSTA EI OLE TUOREITA TIETOJA. SAARISELÄN TALOJEN MYNNISTÄ KESKUSTELLAAN AJOITTAIN LIITTOSSA.

KORKORAHASTOT
10 108 000 €

TALLETUKSET
928 000 €

- 9

** JÄRJESTÖKULUJA KASVATTI EDULLISESTÄ VUODESTA LIITON VERKKOSIVUJEN UUSIMINEN JA VERKKOASIOINNIN KEHITTÄMINEN.

Hovitoimittaja

Freelancetoimittaja Elina Koivusen erikoisalaa ovat kuninkaalliset. Hän katselee aihettaan ulkopuolelta mutta on siinä silti syvällä sisällä.

NINA ERHO, TEKSTI • JUSSI VIERIMAA, KUVA

”Kuninkaalliset ovat kuin karkki tai jälkiruoka – ei välttämätön mutta kiva. Heistä kerrotaan usein iloisia asioita, häitä ja lasten syntymiä. Niistä on hauska kirjoittaa, ja ihmiset tykkävät lukea välillä kevyempiä juttuja.”

Turkulainen freelancetoimittaja **Elina Koivunen** on kirjoittanut kuninkaallisista kohta parikymmentä vuotta. Haastattelupäivänä häneltä ilmestyy Englannin vastasyntyntä prinsessaa käsittelevä kansijuttu *Seurassa*.

Koivunen uskoo, että jutut kuninkaallisista ovat suomalaisille vähän kuin satuja, joiden päähenkilöihin on mukava eläytyä. Historiallinen yhteytemme monarkioihin on pitkä. Kiehtova uusi vivahde on, että kuninkaalliset ovat alkaneet mennä naimisiin tavallisten ihmisten kanssa.

KOIVUNEN EI OLE urallaan tavannut tai haastatellut yhtään kruunupäätä, mutta se ei kiusaa häntä – päinvastoin.

”Eivät kuninkaalliset koskaan sano haastateluissa mitään. Mielestäni se, että minulla ei ole heihin kontaktia, antaa kirjoittamiseen vapautta. Selkärankaa tuo se, että Suomesta katson ilmiötä ulkopuolelta.”

Koska uusi tieto on tiukassa, hovitoimittajan keskeisiä työkaluja ovat hyvä mielikuvitus ja taito yhdistellä vähäiä johtolankoja. Koivuselle, innokkaalle lukijalle, hiljaista tietoa aiheesta alkoi kertyä jo lapsuudessa 1960-luvulla.

Nykyään hän lukee kaikkea kuningashuoneiden verkkosivuista monarkiamaiden lehtiin ja niiden keskustelupalstoihin. Kuninkaalliset televisioinnit, kuten häät, hän katsoo aina, vaikka juttua ei olisi tekeillä.

”Niistä saa ideoita ja inspiraatioita siihen, kun taas kirjoitetaan juttua. Joskus briiffit ovat sellaisia, että kirjoita äkkiä juttu Ruotsin **Victoriasta**.”

KOIVUNEN ON tehnyt myös haastattelujuttuja, mutta uran pääpaino on aina ollut muihin lähteisiin perustuissa jutuissa. Pitkään hän kirjoitti *Kotilieteen* laajoja elämäkertajuttuja julkiksista.

Hän on myös kääntänyt toimittaan ulkomaisia juttuja.

Tyypillinen aikakauslehtijuttu kuninkaallisista kattaa pari aukeamaa. Uutta tietoa on parissa kappaleessa, loput on taustaa ja spekulointia, ”journalismin lyriikkaa”. Esimerkiksi juttu Englannin prinsessan syntymästä kertoo, paljonko suvussa on muita tyttöjä ja mikä merkitys tyttölapsella on kuninkaalliselle brändille. Lopussa pohditaan, vieläkö herttuapari **Catherinen** ja **Williamin** perhe kasvaa.

Vaikka kuninkaallisista kirjoittamisen käytännöt eivät välttämättä käy yksin journalismin pyhimpien ihanteiden kanssa, Koivunen suhtautuu työhönsä kunnianhimoisesti. Hän haluaa, että jutuissa kulkee punainen lanka ja toimittaa mielellään myös kuvatekstit.

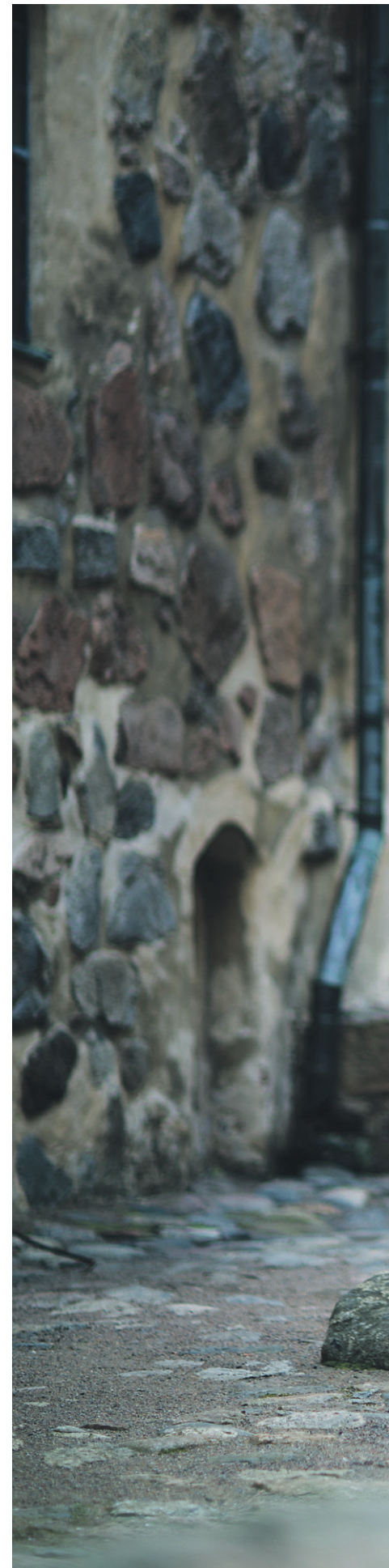
Spekulaatioille hän pyrkii hankkimaan sellaiset perusteet, että ne eivät vaikuta myöhemmin pätkähulluilta. Vaikka aihe olisi löysä, tekstin pitää olla tiivistä.

”Kahdeksaantuhanteen merkkiin menee aivan valtavasti asiaa, kun mukana ei juuri ole sitaatteja.”

HOVITOIMITTAJIA ON syytetty silkkihansikkain kirjoittamisesta. Koivunen sanoo kirjoittavansa asiallisesti ja kohteliaasti, koska kirjoitusten kohteet eivät voi puolustautua. Yleisesti mielipidekirjoja kuninkaallisista ja siten myös raatelevan ja ihailevan journalismin ääripäitä on enemmän monarkioissa.

Koska lukijat pitävät kuninkaallisista, aihe on perinteisesti nauttinut ostavien toimittajien arvostusta. Kirjoittavia toimittajia se ei niin viehätä: pelkillä kuninkaallisilla ei Suomessa elä, ja monelle aihe on vähän kuin lastenkirja suurten romaanien joukossa.

Koivusen omaa työtä ja identiteettiä kollegojen ajatukset eivät häiritse. Hän on aina työskennellyt toimitusten ulkopuolella ja kokee olevansa enemmän kirjoittaja kuin toimittaja. Kerran yleisen kirjallisuustieteen ja filosofian opiskelija harkitsi tiedotusopin opintoja, mutta aie kariu-

Historian kosketus. Turun linna on Suomen kuninkaallisin piste, Elina Koivunen sanoo. Se oli satoja vuosia ruotsalaisten kuninkaallisten asunto heidän ollessaan Suomessa.

tui ensimmäiseen tenttikirjaan.

”Tuntui järjettömältä tuhlaa aikaa siihen, että opettelen Yhdysvaltojen radiokanavien markkinaosuudet. Pohdiskelevan filosofin oteesta on urallani ollut paljon enemmän hyötyä.”

ALAN ULKOPUOLISTEN mielestä kuninkaalliset on aiheena ”makea”. Moitteita Koivunen on joskus saanut kuninkaallisten faneilta, joiden mielestä heistä pitäisi kirjoittaa ”suunnilleen hoviniiauksessa”. Usein myös Koivusta luullaan faniksi, virheellisesti.

”Pidän kuninkaallisia kiinnostavina, koska tykkään vähän absurdeista ja älyttömistä asioista. Silmitön ihailu ei kuitenkaan kantaisi kovin monta juttua.”

Suomen yritys saada oma monarkki epäonnistui vuonna 1918, mutta Koivunen ei ole paheillaan. Saamme kaiken hauskan tarvitsematta maksaa kuningashuoneen kuluja.

Koivusen suosikki on Tanskan **Margareeta**, koulutettu, kirjallisuudesta ja kuvataiteesta kiinnostunut kuningatar. Vähemmän hän innostuu Ruotsin prinsessa **Madeleinesta**, joka vaikuttaa hemmotellulta kuopukselta ”duktigin” isosiskonsa Victorian rinnalla. Koivusen jutuissa tämä ei näy: mitä vähemmän hän kuninkaallisesta pitää, sitä korrektimmin hän kirjoittaa.

VIISIEN VIERIESSÄ suomalainen kirjoittelu on Koivusen mielestä kaventunut ja keskittynyt Ruotsin ja Englannin kuningashuoneisiin. Juttujen spekulatiivisuus on vähentynyt, koska lähteitä on nykyään enemmän.

Hänelle itselleen on tapahtunut sama kuin monelle toimittajalle: töitä on yhä vaikeampi löytää. Vaikka kuninkaallisista ja muista julkiksista kirjoitetaan edelleen paljon, jutun tekee yhä useammin yleistöimittaja tai se on suora käännös, joka heitetään verkkoon toisen samanlaisen perään.

Koivunen ei tätä ymmärrä. Jos lehdet olisivat hänen, hän kilpailisi lukijoiden ajasta nimenomaan asiantuntemuksella ja laadulla. ●

ELINA KOIVUNEN

● Turussa asuva freelancetoimittaja. Kirjoittanut aikakauslehtiin 1990-luvulta, toimeksiantajia muun muassa Kotiliesi, Anna ja Seura.

● Erikoisosaamisalueita kuninkaalliset, elämäkerrat, kulttuurihistoria, elokuva ja lastenkirjat.

● Kirjoittanut myös tietokirjoja, kuten Kuninkaalliset – valtaa ja vallattomuutta, Otava 2008.

Hyvä vai paha kaivosteollisuus?

Talvivaara nosti luonnonvarat ja luonnonsuojelun suomalaisen journalismin keskiöön. Marko Erolan mielestä Talvivaara-journalismi oli pinnallista ja sensaatiohakuista. Elina Grundström sanoo, että kaivoksen ongelmat eivät olleet toimittajien vika.

MANU HAAPALAINEN, TEKSTI • HELI SAARELA, KUVAT

Tarpeellista kritiikkiä. Elina Grundström on luonnonvarakysymyksiin ja kaivosteollisuuden perehtynyt toimittaja, joka kirjoittaa parhaillaan kirjaa malminetsinnästä.

Elina Grundström

Ei. Talvivaara on Suomen teollisen historian suurimpia epäonnistumisia ja on luonnollista, että sen ongelmat ovat saaneet paljon julkisuutta. Alkuvuosina kaivosta käsittelevät jutut olivat liiankin optimistisia.

Ei. Talvivaaran ongelmat eivät ole journalistien syytä. Monet yleistoimittajat ovat selvinneet loistavasti joutuessaan kylmiltään uutoimaan Talvivaaran allasvuotoja ja muita äkillisiä käänteitä. Meillä on liian vähän pitkäjänteistä resurssijournalismia, mutta se johtuu medioiden linjavalinnoista.

Ei. Esimerkiksi Talvivaara on ohjannut julkisuutta noin 80 kertaa tehokkaammin kuin Suomen luonnonsuojeluliitto SLL. Miten niin? No, Talvivaara-hype on tuottanut yhtiölle kymmenessä vuodessa lähes kaksi miljardia euroa sijoituksia ja lainarahaa. SLL:n tulot ovat olleet samassa ajassa noin 25 miljoonaa.

Ei. Median tehtävä on käsitellä kaikkia toimialoja kriittisesti ja analyttisesti. Miksi sen pitäisi tarkastella jotain toimialaa "äärimmäisen kriittisesti" eli kriittisemmin kuin muita? Ei tietenkään.

Kyllä. Suomessa tehdään paljon hyviä kaivosjuttuja, mutta laajempi journalismi kaivosteollisuuden kansainvälisistä rahavirroista ja trendeistä on vähäistä.

Ei. Toimittajien pitäisi ymmärtää nämä asiat hyvin, mutta erkkikään ei lue juttuja, joihin on tungettu koko maailma yhdellä kertaa.

Kyllä. Suomi on resurssitalous, josta puuttuu resurssijournalismi.

??? Tähän en halua ottaa kantaa, mutta *Journalistin ohjeiden* mukaan "journalistin ei pidä käsitellä aiheita, joihin liittyy henkilökohtaisen hyötymisen mahdollisuus". Talvivaara-sijoituksissa hyötymisen mahdollisuus on tietysti aika heikko.

VÄITE

Marko Erola

Talvivaaran kaivoksen tarina on kerrottu mediassa asenteellisesti ja väärin. Monet toimittajat mustamaalasivat kaivosta tarkoituksella ja perusteetta.

Kyllä. Etenkin ympäristövahinkojen mittasuhteet vääristyivät täysin. Toimittajat eivät perehtyneet asiaan ja nielivät aktivistien väitteet sellaisinaan. Pari toimittajaa mustamaalasi tarkoituksellisesti.

Talvivaara todistaa, että toimistusten kutistuminen ja kiihtyvä uutiskilpa johtavat pinnalliseen ja huonoon journalismiin.

Ei. Pinnallinen ja sensaatiohakuinen journalismi Talvivaarassa ei välttämättä johdu resurssipulasta ja kovasta kilpailusta. Ja vaikka johtuisi, toimittajat eivät voi paeta vastuuta noiden syiden taakse.

Luonnonsuojelujärjestöt ohjailevat mediaa tehokkaammin kuin teollisuus.

Kyllä. Luonnonsuojelijat ovat lähtökohtaisesti hyvällä asialla, eivätkä joudu vastuuseen virheellisen tiedon levittämisestä tai pelon lietsonnasta. Teollisuus taas on syillinen, kunnes toisin todistaa.

Median tehtäviin kuuluu kaivosteollisuuden äärimmäisen kriittinen tarkastelu.

Kyllä. Median on aina oltava kriittinen. On punnittava faktoja tasapuolisesti, on suhteutettava ja arvioitava tarkoituksiperiä. Konsensusnarratiivia pitää aina epäillä. Mikään ei ole sitä, miltä näyttää.

Suomessa tehdään liian vähän laadukasta kaivosjournalismia.

Kyllä. Kaivosjournalismi on yli 95-prosenttisesti Talvivaaraa ja Talvivaara-journalismi on ollut ajoittain hysteeristä. Jos media kykenee itsetutkiskeluun, tapaus Talvivaarassa on paljon opittavaa.

Toimittajien tulisi oppia kirjoittamaan taloudesta, ilmastosta ja luonnonvaroista kokonaisuutena, jossa kaikki vaikuttaa kaikkeen.

Kyllä. Ekonomia ja ekologia eivät ole sellaisessa sovittamattomassa ristiriidassa kuin jotkut antavat ymmärtää. Haastetta toimittajilla riittää, koska journalismi perustuu pitkälti vastakkainasetteluille.

Suomalaisilla toimittajilla on liian vähän ymmärrystä luonnonvarojen hyödyntämisen ja Suomen talouden kiinteästä yhteydestä.

Kyllä. Yhdessä Nokia-sukupolvessa unohdettiin, että Suomi rakennettiin luonnonvarojen hyödyntämällä ja siinä syntyneillä teknisillä innovaatioilla. Kaivos- ja sellutehdasbuumi näyttää tulleen yllätyksenä.

Luonnonvarojen hyödyntävää yritystä voi käsitellä kriittisesti ja luotettavasti, vaikka olisi sijoittanut yritykseen.

Kyllä. Kunhan kertoo omistuksestaan esimiehelle tai jutun tilaajalle, ja noudattaa muitakin hyviä journalistisia käytäntöjä. Entä miten kriittistä analyysiä tekee sellainen, jonka päällimmäinen motiivi on kohun aikaan saaminen?

Turhaa kohua. Talvivaaraan sijoittanut taloustoimittaja Marko Erola kirjoitti kaivoksesta kirjan Kirottu kaivos, jossa väittää median suurennelleen kaivoksen ongelmia.

Heta tips hanteras hemligt

JOHAN SVENLIN, TEXT • KARL VILHJÁLMSOHN, FOTO

Redaktionerna är ännu inte medvetna om alla säkerhetsrisker som uppkommit med den nya tekniken. Kan anonyma tipsare verkligen lita på att de inte blir identifierade?

Källskydd är en hederssak inom journalistiken och för de flesta journalister är det otänkbart att medvetet röja en källa. Men vägen från en anonym uppgiftslämnare till journalistens hjärna är kantad av många möjliga informationsläckage. De flesta har förstått att e-post och öppna trådlösa nätverk är lätthackade, men alla tänker inte på att inlägg på soci-

ala medier medan man är på väg att träffa en hemlig källa, lätt kan avslöja hela rutten för en utomstående.

”Vi journalister är inte underrättelseagenter och är därför ovana att tänka i de här banorna. Vi har en stark kunskap om källskydd, men på redaktionerna har man inte hängt med när det gäller riskerna för tekniska informationsintrång”, säger **Marko Hietikko**, producent på Yles *Spotlight*-redaktion.

Man kan jämföra datasäkerheten med kylkedjan i livsmedelsbranschen.

Han har själv gått kurser i datasäkerhet och använder mejlkrypteringsprogrammet PGP (Pretty Good Privacy), men alla på hans redaktion har ännu inte tagit liknande krypteringsrutiner i bruk.

"Vi diskuterar sekretessfrågor inom redaktionen, men det behövs en generell höjning inom journalistkåren när det gäller säkerhetsrutiner."

En journalist som jobbar med ett enskilt känsligt fall kan inte höja nivån på informationssäkerhet enbart genom att tillfälligt höja sin egen säkerhetsnivå under det enskilda projektets gång.

"Man kan jämföra datasäkerheten med kylkedjan i livsmedelsbranschen. Om det i något moment finns en läcka eller en bugg blir hela informationsbasen öppen för hackare", säger Hietikko.

Ok, låt oss säga att vi journalister lyckas täppa till säkerhetsläckorna i våra dagliga rutiner – men hur ska vi hjälpa visselblåsare att våga ta kontakt och skydda sig själva från övervakning?

På *Spotlights* webbplats finns en ruta med tips till tipsare. Bland de viktigaste råden är att inte kontakta redaktioner med känslig information i okrypterade e-postmeddelanden.

"Alla uppgiftslämnare är inte medvetna om att det finns en eventuell hotbild mot den som läcker information, och det är ett problem. Tyvärr kan skadan vara skedd innan vi ens hunnit ge råd om hur de ska skydda sig."

PÅ MARKO HIETIKKOS önskelista till sin arbetsgivare Yle finns en motsvarande tipskanal som Sveriges Radios krypterade tjänst Radioleaks. Genom den kan anonyma tipsare lämna uppgifter utan att avslöja sin identitet och lämna digitala spår. Tjänsten har av utomstående dataexperter beskrivits som ett positivt undantag bland de generellt dåliga datasäkerhetssystemen hos Sveriges medier.

"Det finns diskussioner om att satsa på en sådan teknisk lösning också på Yle, men samtidigt råder det också olika upp-

fattningar på olika redaktioner om värdet på anonyma tips."

På Åland hör det till vardagen att redaktionerna kontaktas av tipsare som vill vara anonyma.

"I ett litet samhälle faller det sig naturligt att man undviker att bränna broar. De flesta tipsen kommer in per telefon och vanligtvis diskuteras anonymiteten tidigt i konversationen", berättar **Jonas Bladh**, chefredaktör på *Nya Åland*.

I de fall där tipsen kommer in via e-post har uppgiftslämnare ofta en viss uppfattning om risken för att bli upptäckt av arbetsgivare eller annan som vill att locket hålls på.

"Det kommer sällan filer i e-postmeddelanden. I stället pekar uppgiftslämnaren ut var det lönar sig för reportern att leta efter intressanta uppgifter."

NYHETSVÄRDE och trovärdighet bedöms i normal ordning och om tipset är intressant diskuterar reportern och chefredaktören hur de ska gå tillväga.

"Vi är noggranna med hur vi skriver så att ingen ska kunna spåra uppgiftslämnaren och jag kontrollerar själv text och bilder innan artikeln går i tryck."

Bladh ser ändå vissa brister i det dagliga arbetet.

"Vi kunde vara bättre på att upplysa tipsare om vilka risker det finns att bli upptäckt av arbetsgivare om man inte döljer sina spår."

I Sverige fälldes tre journalister på *Göteborgs Posten* tidigare i vår i HD för att ha slarvat med anonymitetsskyddet i ett fall där en kvinna berättade om hur hon utsatts av våldtäkt i en taxi.

"Det var ett tecken på slarv och att redaktionerna inte riktigt hängt med i den tekniska utvecklingen. Vi hade ett liknande fall på *Aftonbladet* när jag jobbade där för många år sedan. Personen på bild gick inte att känna igen, men när läsaren klickade på bilden syntes bildens filnamn", berättar Bladh.

På *Spotlight*-redaktionen sätter man ner

stor möda på att låta vittnen berätta om sina upplevelser utan att röja anonymitetsskyddet.

"Dramatisering har blivit en ganska vanlig metod i vårt arbete. Vi hade till exempel en ung flicka i en medelstor stad som hade en intressant berättelse, men också en känslig personlig situation. Efter en grundlig intervju skrev vi ett manus där hon avidentifierades och spelades av en annan flicka", berättar Marko Hietikko.

Också personer med offentliga tjänster får delvis dölja sin identitet.

"Vi intervjuade härom dagen en häradsåklagare som arbetar med att bekämpa sexuellt våld. Hon framträdde med sitt namn och sin egen röst men ville inte visa sitt ansikte, vilket vi respekterade."

Krypterar känsliga uppgifter. Man behöver inte heller vara speciellt paranoid för att undvika utskrivna pappersdokument med känslig information på skrivbordet. "Känsliga uppgifter ska förvaras på krypterad hårdskiva", säger Marko Hietikko.

Han medger att det är en glidande skala, men varje fall bedöms utifrån säkerhetsrisk och allmänintresse.

"Vi tar alltid hänsyn till tipsarens säkerhet, både när tipsaren själv begär att få vara anonym och när vi ser en risk att uppgifterna kan slå tillbaka mot tipsaren", säger Hietikko. ●

MAGNUS LONDEN • magnus.londen@gmail.com SKRIBENTEN ÄR FRILANSJOURNALIST OCH FÖRFATTARE FRÅN HELSINGFORS.

Du ska rädda liv!

Vi vet alla vid det här laget att det inte räcker att, på klassiskt journalistvis, veta lite om en massa saker. Man ska helst vara expert på något specifikt, vara nischad.

När en reporter refererar insiktsfullt – men samtidigt lättfattligt – om hur det förhåller sig i vår värld stiger min respekt för journalistiken. För mig ligger journalistikens styrka just precis där.

Nu tar vi en liten paus; läs föregående stycke en gång till. Märker du hur föräldrat mitt resonemang låter?

Inte? I så fall är du lika mossig som jag.

Och därför gäller det nu att lyssna och lära: den nya journalistiken stavas **Sanjay Gupta**.

GUPTA ÄR CNN-JOURNALIST och antagligen världskänd, men för mig var han en okänd förmåga tills för några veckor sedan. Det var då han drog till Nepal för att bevaka kaoset efter jordbävningen.

Gupta är nämligen mer än journalist. Han är journalist med medicin som sitt specialområde, ja, han är CNN:s ledande medicinska journalist.

Men inte nog med det.

Han är också praktiserande kirurg.

Och nu kommer vi till kär-

nan: när han var ute på uppdrag i Nepal begränsade sig hans insats inte till att rapportera, utan han utförde dessutom akutooperationer på barn.

Som visades på CNN.

”Där har vi den nya journalistiken. Dramatiskt och spektakulärt.

I ett några minuter långt inslag tas vi in i sjukhuskaoset, där operationer utförs i väntrummet, och så plötsligt får vi veta att journalisten – samma kille som vi nyss sett och hört rapportera – själv börjar operera och kameran flyttas till operationssalen.

Det är nu vi dödligen kan känna oss lite snopna. Vi som inbillade oss att vi kan göra nytta genom att sprida kunskap. Men det räcker inte längre. Nu ska vi stå för både och: rapportera om hemskheterna och sedan avhjälpa dem, alldeles konkret.

JAG ÄR INTE FULLT så ironisk som jag låter. Det är klart att om Guptas hjälp behövdes (i klippet syns fem-sex personer vid operationen) för ingreppet på 8-åriga **Selena Dohal** så var det

en guds lycka att han var på plats. Men det är något i den här tonen här som får mig att haka till:

Blood has collected on top of her brain, in the right frontal area, and she urgently needs surgery to remove the clots ... Gupta washes up using sterile water and iodine poured from a bottle rather than hot water from a scrub sink. Instead of electric drills, he relies on saws of the variety usually only used in war zones and natural disasters due to the lack of electricity. Despite the suboptimal conditions, the operation is a success, and her prognosis is good, Gupta says.

Kryddat med levande bilder, inklusive närbilder på den gråtande flickan som utan operation hade ”fått en seriös hjärn-skada eller avlidit”.

Om det inte skulle vara frågan om allvarliga ting kunde man kalla det för klockren gonzojournalistik anno 2015. Reportern rapporterar om döende flicka – och räddar henne.

Där har vi den nya journalistiken. Dramatiskt och spektakulärt.

Gupta har tidigare gjort motsvarande i Irak och Haiti, men det är nu debatten kommit igång. För finns det inte en etisk/moralisk dimension här ... ens en liten?

Om du ser den dimensionen är du inte mossig. Inte alls.

I PODD OM JARO

Journalisterna **Sören Bäck** och **Björn Bredbacka** vid *Österbottens Tidning* fick ständigt frågor om vad de tyckte om de senaste vändningarna i fotbollslaget FF Jaro. De beslöt sig för att starta en podd och den 7 maj var det premiär för *ÖT:s Jaropodd*, ett 20–30 minuter långt program som sänds en gång i veckan.

Bäck säger att kostnaderna för att göra en podcast är låga, därför var den lätt att starta – trots att det är knappt om resurser.

”Vill man prova på någonting nytt är det bara att börja. Vi kan inte vänta på lösningar från ledningen.”

Enligt Bäck har programmet fått ovanligt mycket respons – kommentarerna har varit positiva. Någon oro för att samtalsämnen skulle ta slut finns det inte.

”Ju mer vi gräver desto mer hittar vi. Matchresultaten är det som syns på ytan, vi går på djupet med bakgrunden.”

Lina Laurent

FRAMTIDSSAMTAL

Vad ska Journalistförbundet göra och hur? Förbundets fullmäktige samlas för vårmöte den 21–22 maj i Helsingfors och inleder med en diskussion om framtiden. Gästtalare är Danmarks journalistförbunds tidigare ordförande **Mogens Blicher Bjerregård**.

Enligt ordförande **Hanne Aho** står Finlands Journalistförbund inför stora förändringar de närmaste åren.

”Vi måste därför utnyttja alla chanser för att få både medlemmars och icke-medlemmars syn på hur förbundet kunde utvecklas.”

Lina Laurent

BASTUAPP VANN

Tävlingen för studerande i mediebranschen, Omtänk 2015, bjöd i år på ett stort antal applikationer. Första pris gick till appen *Sauna Popapp*, genom vilken vem som helst lägga ut information om sin privata bastu och bjuda in främlingar på bastubad – för en dag.

Omtänk är ett samarbete mellan Arcada, Svenska social- och kommunalhögskolan och Södertörns högskola. I finalen, den 8 maj, deltog cirka 90 studerande med sammanlagt 13 bidrag.

Lina Laurent

Vihaviestit kääntyvät kabareeksi Saksassa

Hate Poetry on toimittajien tuuletus rasismia vastaan.

LIISA NIVERI, HAMPURI, TEKSTI • MARKUS KLINGENHÄGER, KUVA

Hampurien Mojo-klubi on toukokuuisena iltana täynnä ihmisiä. Lavalla on kuusi ulkomaalaistaustaista toimittajaa. Turkin lippu, **Atatürkin** ja **Öcalanin** kuvat ja halpakauppakettu Aldin muovikassit toimivat lavasteena. Taustalla soivat arabialaisrytmit.

Toimittajat lukevat vuorotellen kirjoituksia, sähköposteja ja Twitter-viestejä ääneen ja nauravat: "Mene haaremiin. Tee siellä likaisia juttuja! Googlasin nimesi. Et näytä saksalaiselta. Kirjoitan päätoimittajalle! Saksalaisuus alkaa nimestä."

Saksassa valtaväestöstä nimeltään poikkeavat toimittajat saavat erityisen runsaasti vihapostia. He eivät kuitenkaan ole jääneet yksin koneidensa äärelle, vaan ovat kääntäneet vihaviestit riehakkaiksi esityksiksi. Suurimmat aplodit saava

toimittaja palkitaan. Myös yleisöllä on hauskaa.

"Hate Poetry on kuin käynti turkilaisessa saunassa. Näytöksen aikana hikoilemme kollektiivisesti sonnan ulos kehosta", kiteyttää *Die Zeit*issa työskentelevä toimittaja-kirjailija **Yassin Musharbash**.

Esitys kestää neljä tuntia. Nauru vapauttaa. Vaikka se välillä juuttuu kurkkuun.

IDEA HATE POETRYSTA syntyi 2012 Berliinissä, kun vapaa toimittaja **Ebru Taşdemir** luki Facebookista hämmäntävää palautetta. "Arvoisa rouva persereikä", todettiin viestin alussa.

"Ensimmäinen emme tiedäneet, miten toteuttaa show. Nyt kierrämme esiintymässä jo kolmatta vuotta ympäri maata. Seuraavaksi ovat vuorossa Düsseldorf, Zürich ja München", kertoo ryhmän perustaja-

VIHAPUHEESTA VIIHDETTÄ

• Hate Poetry on anti-rasistinen lavashow, joka käsittelee arkipäivän rasismia.

• Ryhmän jäsenet saivat erikoispalkinnon vuoden toimittajina 2014 Saksassa.

LISÄTIETOJA: HATEPOETRY.COM

▲ **Viharunoilijat.** Hate Poetry esiintyi Hampurissa 7. toukokuuta 2015. Kuvassa vasemmalta: Özlem Gezer (Der Spiegel), Yassin Musharbash, (Die Zeit), Mely Kiyak, Hasnain Kazim (Spiegel Online) ja Doris Akrap (Tageszeitung).

jajäsen, kroatialaistustainen **Doris Akrap**.

Hate Poetryssa toimittajat tuovat esiin kaikkein törkeimpiä kirjoituksia. Tabuja ei juuri ole. Murhauhkauksia ei kuitenkaan lueta.

"Mikä ero on **Hitlerillä** ja **Merkelillä**? Hitlerin aikaan olisit joutunut kaasukammioon!" raapustaa yksi vihakirjeen kirjoittaja.

"Miksi ulkomaalainen saa kirjoittaa saksalaismediaan, vaikka ulkomaalaiset eivät edes tilaa lehtiä?" kysyy toinen.

Vihapostin kirjoittajat eivät käsitä, kuinka joku, jonka nimi ei ole Müller tai Schmidt, saa ja ylipäänsä osaa kirjoittaa saksaksi. Pelkkä ulkomainen nimi jutun tekijänä nostaa lukijan karvat pystyyn. Myös tietyt aiheet, kuten islam, kuohuttavat. Esimerkiksi Musharbashia pidetään muslimina, vaikka hän on kristitty. ●

Uusi lehti Ruotsin freelancereille

• SÖREN VIKTORSSON, TEKSTI

Ruotsissa alkoi toukokuun alussa ilmestyä uusi lehti, *Frilansen*. Nimensä mukaisesti freelanceaiheisiin keskittyvän lehden julkaisija on Ruotsin Journalistiliitto. Sitä jaetaan *Journalistenin* ja *Fotografisk Tidskriften* liitteinä.

"Haluamme aivan erityisesti satsata freelanceaiheisiin, ne ovat kiintoisa osa journalismia", sanoo *Journalistenin* ja nyt myös *Frilansenin* päätoimittaja **Helena Giertha**.

Noin viisitoista prosenttia Ruotsin journalistiliiton 17 000 jäse-

nestä on freelancereita, ja määrä on kasvussa.

"Freelancereilla on osittain muita mielenkiinnon kohteita kuin työsuhteisilla. He haluavat muita enemmän tietoa esimerkiksi verotuksesta, verovähennyksistä ja myynnistä", Giertha toteaa.

Frilansen ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Journalistiliiton *Frilans Riks*-osasto on etukäteen sitoutunut ostamaan tietyn määrän mainostilaa lehdestä. Osaston rahoittama nettisivusto *Frilansjournalisten.nu* lakkautettiin huhtikuun lopussa.

"Lehden sisällössä on paljon suoraan freelancereilta saatuja aiheita. Tavoitteemme on antaa käytännön vinkkejä ja inspiraatiota työskentelyyn, mutta julkaisemme myös kolumneja ja henkilöhaastatteluja."

Esimerkkinä lehden tavasta käsitellä aiheitaan Giertha nostaa *Frilansenin* ensimmäisestä numerosta esille jutun, jossa kokenut ja aloitteleva freelancetoimittaja keskustelivat työn luonteesta: arkisista haasteista ja siitä, mikä freelancerina työskentelemisessä on tärkeää. ●

anna hyvän kiertää

Kokemuksen ääni. Neljäkymmentä vuotta *Talouselämässä* työskennellyt toimittaja Esko Rantanen haluaa tarjota lukijoilleen älyllistä tyydytystä.

ESKO RANTANEN

● *Talouselämän* toimittaja, joka seuraa erityisesti metsäyhtiöitä, EU:ta, finanssitoimialaa, Nokiana, julkistaloutta ja talouspolitiikkaa.

● *Talouselämässä* vuodesta 1975. Sitä ennen tiedottajana Eläketurvakeskuksessa ja Suomen Pankkiyhdistyksessä. Yhteiskuntatieteiden maisteri 1969, pääaine lehdistö- ja tiedotusoppi.

● Taloustoimittajat ry:n kunniajäsen, SAL:n tunnustuspalkinto vuonna 2007.

● TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTI PYYTÄÄ ILMIAANTAMAAN LOISTAVIA ALAN TUOTOKSIA. VIESTIÄ VIE SEURAAVAKSI ETEENPÄIN SE, JONKA TYÖ ESITELLÄÄN PALSTALLA.

AINOLAN VALINTA

Iltalehden toimittaja **Olli Ainola** valitsi palstalla esiteltäväksi taloustoimittaja **Esko Rantasen**.

"Hänellä on ikää kunnioitettavat 68 ja suoltaa juttuja enemmän kuin normit määräävät. Esimerkillinen, varma, hötkyilemätön kollega, jolla on valtava tuntemus ja sivistys. Hänen jokaviikkoiset kolumninsa *Talouselämässä* saavat ajatukset hyrräämään. Ne ovat kutkuttavia ja koukuttavia.

Esimerkiksi noston *Talouselämässä* 17. huhtikuuta julkaistun kolumnin *Risukasa, johon päivä ei paista*.

Rantanen murskaa lakonisella mutta viiltävällä tyyliillään suomalaisia myyntejä, tässä tapauksessa myytin pohjoismaisesta hyvinvointiyhteiskunnasta. Suomi kuuluu pikemmin kaalimaihina kuin kehittyneiden länsinaapuridemme rinnalle."

Vanhan viisaudella

MANU MARTTINEN, TEKSTI ● HELI SAARELA, KUVA

" Pakko on kolumnistin muusa: joka viikkoinen deadline, johon mennessä tekstin on valmistuttava", sanoo *Talouselämän* toimittaja **Esko Rantanen**.

"Idea tähän kolumniin (*Risukasa, johon päivä ei paista*) tuli päivittäisestä uutisvirrasta, joka tulvii yksittäisiä tilasto- ja muita tietoja eri asioista.

Kirjoittamiseen meni osapuulleen aamupäivä. Monesti työskentelen niin, että kerään päivittäisestä uutisvirrasta erilaista tietoa, jota säilön omaan tiedostooni 'raaka-ainevarastoksi'. Jos sain vaiheessa tiedon palasista kypsyy ajatus ja siitä teksti. Näin kävi nytkin.

Tätä kirjoitusta ei tarvinnut erikseen taustoittaa. Neljäkymmenen vuoden kokemuksesta on koko ajan taustana, jota vasten tulkitsen maailman menoa. Koska teen nelipäiväistä työviikkoa ja pari muuta juttua kolumnin lisäksi, ei aikani useinkaan riitä erityiseen taustoittamiseen.

Vältän puoluepolitiikkaa, eikä tämäkään kirjoitus sisällä puoluepoliittista kannanottoa,

vaikka siinä sivutaan agraariperäisen puolueen vaalimenestystä. Agraarisuus on minulle sosiaalinen käsite.

Taloustoimittajalla voi olla (mutta ei pidä olla) puoluekanta. Monella kanta onkin, mutta moni on sitä vaihtanutkin, osa jopa useita kertoja. Minusta puoluepolitiikka on ahdistavaa eikä se sovi mielenlaadulleni. Puolueideologioihin nojaava talouspolitiikka ei voi muuttaa maailman menoa tai nostaa Suomea tästä liemestä, jossa nyt olemme.

Talouselämän tärkein tehtävä on tarjota älyllistä tyydytystä lukijalleen – ei lukijan perseen nuoleminen. Lehtemme on pärjännyt hyvin viime aikoina kovan työmoraaalin ansiosta. Meillä on myös ollut tapana tukea kollegoja eikä potkia heitä nilkoille ja kampittaa.

Saan suoraa palautetta harvoin, mutta lehden numerokohtaisista kyselyistä ilmenee, että minulla on joukko uskollisia lukijoita. Olen jo vanha enkä usko, että voin paljontaan tarjota idealistisille nuorille. Luulen, että lukijoillani on melko paljon elämäkokemusta."

MITÄ YLEISÖ HALUAA?

Matleena Ylikoski kirjoittaa *Todenmukainen journalisti* -kirjassa gradustaan, jossa hän tutki blogeissa esitettyä journalismikritiikkiä.

"Halusin ymmärtää, mitä hyvä journalismi on tänä päivänä yleisön näkökulmasta. Minkälaisille jutuille on tarvetta ja mistä halutaan maksaa."

Blogistien palaute oli osin ristiriitaista. Yhtäältä toimittajia moitittiin omien agentojensa ajamisesta, toisaalta toivottiin kantaa ottavampaa journalismia.

Ylikoskelle selkeimpiä oivalluksia aineistosta oli se, että verkon ominaislaatu voisi ja pitäisi hyödyntää nykyistä paljon paremmin esimerkiksi linkittämällä juttuja lähteisiin ja muihin tietosisältöihin.

Ongelmana uusien käytäntöjen tuomisessa työhön on

resurssien ja ajan niukkuus, minkä tiedostivat myös bloggaajat.

"Ratkaisu voisi olla, että jätettäisiin osa areenasta suosiolla ilmaiselle tiedolle ja toimittajat keskittyisivät tekemään vähemmän ja parempaa. Niin hyvää, että kukaan ei tee ilmaiseksi vastaavaa."

Nina Erho

HEIKKI KUUTTI (TOIM.):
TODENMUKAINEN JOURNALISMI.
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO 2015.

PRESSIKLUBI TEKEE PALUUTA

Viime syksynä toimintansa lopettanut Helsingin Kansainvälinen Lehdistöklubi eli Pressiklubi on taas raottamassa oveaan. Viisitoista vuotta rautatieasemalla toiminnut journalistien kohtaustapaikka siirtyy ainakin yhdeksi illaksi Helsingin keskustan Baker's-ravintolan kabinettiin.

Toukokuun lopulla järjes-

tettävässä keskustelutilaisuudessa on paikalla myös Journalistiliiton puheenjohtaja **Hanne Aho**, joka vastaa alan ajankohtaisiin kysymyksiin.

Pressiklubin hallituksen uusi puheenjohtaja on markkinointiviestintäyhtiö Zeelandin tuottaja **Annamari Typpö**. Hän aikoo panna homman taas pyörimään kunnolla. Tarkoitus on järjestää ammatillisia tilaisuuksia sekä juhlia. Työn alla ovat muun muassa Pressin kesäjuhlat. Pysyvistä tilasta ei ole tehty ratkaisuja.

"Tämän vuoden aikana on tarkoitus testata eri paikkoja ja katsoa, mikä toimisi parhaiten", Typpö sanoo.

Pressiklubi on RTTL:n, SAL:n ja HSY:n yhdessä ylläpitämää toimintaa, joka on avointa kaikille Suomen Journalistiliiton jäsenille.

Manu Marttinen

PRESSIKLUBI 27.5. KLO 17.30 BAKER'S,
MANNERHEIMINTIE 12
PRESSIKLUBI TARJOAA JUOMAN.

VESA HEIKKINEN vesa.pekka.heikkinen@luukku.com
KIRJOITTAJA ON SUOMEN KIELEN DOSENTTI JA TIETOKIRJAILIJA.

Jos metsään haluat mennä

Moni näkee punaista puuttuvien pilkkujen, vääränlaisten alkukirjainten ja muiden kielivirheiden takia. Ja punakynä heiluu! Mitä tahansa puuta heinää saa lehdisissä lukea, kunhan skitsofrenia ja biodiversiteetti on kirjoitettu oikein.

Minua eivät pienet poikkeamat koulukieliopista yleensä hetkauta. Sen sijaan olen harva se päivä kekäleinä journalistisista teksteistä, joissa luontokappaleiden olemusta ja toimintaa kuvataan, ikään kuin kyse olisi ikävistä ihmisistä.

Pari valaisevaa esimerkkiä *Savon Sanomista*. Maaliskuussa "*Mullikassa*" uutisoitiin, että kontiaiset "ovat muodostuneet ongelmaksi Joroisten Kartanogolfissa". Otsikko julistaa, että "Maamyyrät piinaavat golfkenttää". Kontiaiset kaivelevat kekojaan ja ovat lisäksi "haitaksi golfkentän imagolle".

"*Mullikassa*" makusteltiin maaliskuussa myös liito-oravia. "Liito-oravan etu ohitti Tahkon turistit", kertoo otsikko. Uutisen mukaan liito-orava "on motittanut kolme hehtaaria Kuopion Tahkolla ja on estämässä kerrostalovaltaisen alueen rakentamisen Suomen neljänneksi suurimman laskettelukeskuksen ytimeen".

Itse ilkimyksiä nämä Savonmuun karvakuonot! Katalia otuksia! Mutta osataan sitä Etelän Metiassakin.

Helsingin Sanomat raportoi vastikään, että ukkometso "räyhäsi omakotitalon pihalla Sipoossa". Uutisen mukaan "lintu heittäytyi hankalaksi", "piti perhettä panttivankina" ja oli "erittäin aggressiivinen". Paikalle hälytettiin poliisi rauhoittamaan siipiveikkoja.

Kaikki mainitsemani jutut on kirjoitettu varsin mallikkaalla ja normienmukaisella suomen kielellä. Silti jokin niissä tökkii ja krahisee. Tulkinnan rattaissa on kapuloita.

Mikä siinä oikein on, että kun uutistoimittaja menee metsään, hän hyvin usein menee metsään? Kuvittelee luontokappaleelle ihmisluonnon? Vauhkoontuu?

Katse maailmalle

Suomen vaalitulos mietityttää edelleen *Maailman Kuvalehden* päätoimittajaa **Anni Valtosta**.

"Tilanne on hämmäntävä. Maailma muuttuu nopeasti, mutta nyt on sellainen tunne, että meillä Suomessa pannaan jarrut päälle", Valtonen sanoo.

Valtonen johtaa Maailma kylässä -festivaalilla paneelikeskustelua, jossa keskustelijoina on joukko kokeneita ulkomaantoimittajia ja tunnettuja ulkomaalaistaustaisia toimittajia. Paneelin pääkysymys on, mitä suomalaisten pitäisi ymmärtää maailmasta juuri nyt; mitä toimittajien pitäisi kyetä kertomaan maailmasta suomalaisille lukijoille.

"Nyt olisi tärkeää, ettemme tuijotaisi vain omaan napaamme. Emme voi jämähtää ajattelemaan, että kaikki erilainen tai uusi uhkaa meitä. Meidän tulee keskittyä siihen mikä meille ihmisille on yhteistä, ei siihen, mikä meitä erottaa", Valtonen muistuttaa.

Panelisteina toimivat toimittajat **Rauli Virtanen, Heikki Aittokoski, Husein Muhammed, Maryan Abdulkarim ja Reeta Paakkinen**.

Manu Marttinen

TÄÄLLÄ MAAILMA, KUULEEKO SUOMI?
MAAILMA KYLÄSSÄ, HELSINKI
23.5. KLO 13.40 MEKONG-LAVA

PÄÄTOIMITTAJA
ANNI VALTONEN
JOHTAA MAAILMA
KYLÄSSÄ -FESTIVAALIN
JOURNALISMIPANEELIA.

palkitut

KUKA

Sören Viktorsson, 58, on valittu vuoden 2014 freelance-toimittajaksi. Hän muutti suomen kielen opintojensa innoittamana Suomeen vuonna 1996, ja on työskennellyt täällä siitä lähtien. Hän kirjoittaa ruotsiksi sekä ruotsalaisiin että suomalaisiin lehtiin. Viktorsson kirjoittaa paitsi pohjoismaista, myös esimerkiksi Kiinasta. Hänen juttujaan julkaisevat muun muassa *Medievärlden*, *Arbetet*, *Arbetsvärlden*, *Universitetsläraren*, *Hufvudstadsbladet*, *Ammatissa Pro*, *Kyrkpressen* ja *Acatiimi*.

Palveluammatissa

Freelancetoimittajana pärjääminen ei ole aina helppoa, mutta olet onnistunut tekemään pitkän uran. Mikä on salaisuutesi?

Tärkeintä on asiakkaiden tyytyväisyys. He voivat olla varmoja, että minuun voi luottaa. En viivyttele. Yritän toimittaa jutut päivää tai kahta ennen deadlinea. On tärkeää, että asiakkaat saavat mitä tilaavat. Kysyn toimeksiantajilta tarkasti heidän toiveistaan. Tämä on palveluammati.

Miten työnkuvasi on muuttunut urasi aikana?

Viime vuosina olen saanut enemmän toimeksiantoja myös suomalaisilta lehdistä, esimerkiksi ammattiyhdistyslehtien ruotsinkielisille sivuille. Tätä kautta olen kotiutunut ihan uudella tavalla Suomeen. Suomen kieleni on nyt myös parempi.

Miten vertaisit suomalaista ja ruotsalaista journalismia?

Ero on pieni, mutta suomalainen journalismi on faktapainotteisempaa. Suomessa juttuihin halutaan vähemmän kuvailua säästää, ja siitä miten pääsin haastattelupaikalle. Täällä tykätään

mennä suoraan asiaan. Luulen, että kieleni on ruotsalaisissa lehdissä aavistuksen värikkäämpää.

On kiva, että suomalaiset lukevat uskomattoman paljon lehtiä. Tunnen esimerkiksi monia eläkeläisiä, jotka tilaavat *Hesaria*, *Höblää* ja *Suomen Kuvalehteä*. He lukevat jatkuvasti.

”Toivoisin, että palkkioita voitaisiin korottaa.”

Entä työkuultuuria?

Olen huomannut, että kirjeenvaihto suomalaisten toimeksiantajien kanssa on aika ytimekästä. ”Moi, meillä olisi yksi juttu, deadline silloin ja silloin, teetkö?” ”Kyllä”, vastaan, ja otan useimmiten heti yhteyttä haastateltaviin. Olen asunut Suomessa niin kauan, että olen tottunut siihen, ettei aina tarvitse puhua paljon. Itse asiassa tämä toimintatapa sopii minulle aika hyvin!

Millaista oli sopeutua

Suomeen?

Alussa kieli ei ollut helppoa. Halusin välttämättä tehdä haastattelut heti suomeksi. Tallensin ne, ja kuuntelin tallennetta sanakirjan avulla. Se oli hyvä tapa oppia suomea. Minulla oli vain vähän tuttavuuksia, joten ensimmäinen vuosi oli yksinäinen. Sitten rupesin opiskelemaan kiinaa yliopistossa, ja sain hiukan suomalaisia kavereita.

Oletko tyytyväinen nimenomaan freelancerina?

Aluksi en ehkä ollut, mutta nyt minulla on jo suhteellisen iso asiakaskunta. Olen tottunut tähän, kuukausipalkkaisena voisi olla jo vaikeaa. Voin itse päättää aikatauluistani. Tosin olen usein työn ääressä jo aamuseitsemältä. Minulla on hyvä itse-kuri.

Pitäisikö freelancetoimittajien asemaa mielestäsi jotenkin parantaa?

Toivoisin, että palkkioita voitaisiin korottaa. Samasta jutusta saa enemmän likkaa, jos tekee ruotsalaiseen lehteen. Minun suomalaiset asiakkaani toki maksavat yleensä suhteellisen hyvin.

Manu Haapalainen

SATTUU TAPAHTUU

Hikisiä poikia

Harva osasi ennustaa, että Lordi voittaa Euroviisut. Seuran silloinen toimituspäällikkö **Saija Hakoniemi** haistoi hyvän jutun ja lähetti minut ja valokuvaaja **Marjo Tynkkysen** Kreikan kisoihin 2006.

Kisapaikalla elettiin hetkessä. Yhtenä päivänä ajoimme Olympoksen Zeuksen tempelille ottamaan Lordista kuvia. Vahtimestari kiiruhti väliin. Hän piti hirviötä pyhäinhäväistyksenä ja heitti koko porukan ulos. Kuvat jäivät ottamatta, mutta uutinen saatiin. Kulttuuriskandaali nousi iltapäivälehtien lööppeihin.

Muutama päivä myöhemmin koko Suomi sekosi viisuvoitosta. Ennen varsinaista kansanjuhlaa oli mediasirkus Katajanokalla Scandic Marinassa. Kaikki olivat siellä. Jopa pääministeri **Matti Vanhanen** saapui opettelemaan Lordin heavy-tervehdyksen.

Mekin olimme paikalla. *Seurassa* oli päätetty tehdä voiton kunniaksi erillinen *Lordi*-lehti, ja tekeillä oli jymyskuuppi. Me olimme lennättäneet salaa paikalle toisen Rovaniemen suurmiehen. Minulle oli luvattu Lordin ja joulupukin yhteishaastattelu.

Pelkäsimme, että muut ryöstävät pukin meiltä. ”Tavara” piti piilottaa. Joulupukki koki partoineen ja nuttuineen kongressikeskuksen siivouskomeroon.

Sovittu haastattelu-aika tuli ja meni. Lordia ei kuulunut.

”Kestääks vielä kauan? Täällä on aika kuumaa”, kuului möreä ääni komerosta.

Viisuvoittaja saapui lopulta salatreffeille tunnin myöhässä. Kaksi hikistä pohjoisen poikaa kohtasivat.

Haastattelun jälkeen me ryntäsimme Tynkkysen kanssa taksilla toimitukseen, missä tahtaja jo odotti juttua.

Pukin vuotama skuuppi päättyi lehden kanneen: ”Lordi oli lapsena joulupukin tonttu!”

Mikael Vehkaoja

KIRJOITTAJA ON SUOMEN KUVALEHDESSÄ TYÖKIERROSSA OLEVA SEURAN TOIMITTAJA.

TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTIT MUISTELEVAT IKIMUISTOISIA TAPAUKSIA.

Mediavaikuttaja. Tuomas Kuhalaisesta on kevään aikana tehty juttuja Yleen, MTV:lle ja Radio Aallolle. Lisäksi maakunnan valtalehti Satakunnan Kansa on siteerannut erästä Kuhalaisen tekemää uutista.

Haaveammattina päätoimittaja

JANNE AROLA, TEKSTI • MIIKKA KIMINKI, KUVA

Tuomas Kuhalainen halusi vaikuttaa paikallisiin asioihin, joten hän perusti oman lehden.

Harvan 14-vuotiaan pojan huone on vuorattu paikallislehden etusivuilla. Tämän pojan onkin nähtävä työnsä jälki.

Tuomas Kuhalainen on Kokemäellä asuva koululainen, joka päätoimittaa vuonna 2013 perustamaansa *Kokemäkeläinen*-lehteä. Hän kirjoittaa, valokuvaa, taittaa, myy mainoksia ja pyörittää myös verkkolehteä.

Paperilehdellä on muutama

kymmenen tilaajaa, mutta *Kokemäkeläisen* verkkosivuja klikataan jo noin 10 000 kertaa kuukaudessa.

Kuhalainen kertoo kirjoittavansa keskimäärin viisi juttua päivässä verkkoon. Niiden lisäksi tulevat jutut noin kahden viikon välein ilmestyvään printtilehteen.

"Tämä on minun harrastukseni, eikä muita harrastuksia sitten olekaan", päätoimittaja sanoo työ- ja makuuhuoneessaan.

Se hieman turhauttaa, että Kokemäellä ja lähikunnissa mehevät uutisaiheet ovat harvassa.

"Paljon aikaa menee siihen, että odottaa jotain tapahtuvan."

PÄÄTOIMITTAJANA KUHALAINEN voi kuitenkin kirjoittaa silloin kun siltä tuntuu. Esimerkiksi eduskuntavaaleja edeltävinä päivinä hän julkaisi verkossa omista nimissään peräti kuusi kommenttia, näkökulmaa tai kolumnia ajankohtaisista aiheista.

"Kun ei ole vielä äänioikeutta vaaleissa, niin on hyvä, kun voi tätä kautta sanoa ajatuksiaan."

Mutta miten riittävä kriittisyys säilyy, jos päätoimittaja myy myös mainoksia?

"Asiat tuodaan julki riippumatta siitä, jättääkö joku mainoksen ostamatta. Mainokset ja journalis-

tinen sisältö eivät liity toisiinsa."

Tällä hetkellä *Kokemäkeläisen* mainos- ja tilaustulot kattavat lehden tekemisestä syntyvät kulut. Kun Kuhalainen syyskuussa täyttää 15 vuotta, hän aikoo perustaa yrityksen ja panostaa lehden kaupallistamiseen. Tavoitteena on esimerkiksi hankkia uusi taitto-ohjelma ja lisätä mainosmyyntiä.

Lehteään hän haluaisi pyörittää yrittäjäpohjalta tulevaisuudessakin.

"Monta haaveammattia minulla on ollut, mutta kyllä tällä hetkellä päätoimittaja tuntuu mukavimmalta." ●

kolumni

Teknikko vai talentti?

Työni on nykyään suurelta osin opettamista. Sen myötä pohdin jatkuvasti, mitä opettaa tulevaisuuden kuvajournalisteille ja tekijöille, jotka ovat vasta tulemassa alalle. Mitä taitoja ja ohjelmistoja kannattaa ottaa haltuun? Miten opastaa pitämään oikeuksistaan kiinni, mitä sopimuksia allekirjoittaa ja mitä jättää allekirjoittamatta? Miten löytää oma tiensä tilanteessa, jossa vanha maailma on jo murentunut ympäriltä, mutta uusi ei ole vielä muodostunut?

"Mutta eihän nykyään voi työskennellä, ellei allekirjoita noita riisotopimuksia", totesi minulle vierailuluennollani eräs kuulija. Olin sanaton.

KARI KUUKKA • kari@docimages.fi KIRJOITTAJA ON KUVAAJA JA MULTIMEDIATUOTTAJA.

”Jos kukaan ei lämpene tekemisellesi, niin ei ole edes kortistoa, johon mennä.

Esitän usein omille opiskelijoileni valinnan: haluatko olla viivan yllä vai alla?

Viivan alla olet kustannus. Tuotat ja teet sen, mitä sinun käsketään tehdä. Toteutat toisten visioita ja näkemyksiä, kuvitat muiden juttuja.

Valintasi: olet kuvausteknikko.

Viivan yläpuolella teet asioita tavallasi, parhaimmillaan pyrit ja pääset keskittymään asioihin ja teemoihin, jotka koet tärkeiksi ja

mielekkäiksi. Kuvaat ne omalla tavallasi, omalla tyyllilläsi, usein jopa intohimolla.

Tulevaisuutesi on vähintäänkin epävarma. Jos kukaan ei lämpene tekemisellesi, niin ei ole edes kortistoa, johon mennä.

Valintasi: olet luova talentti.

Molempia teitä voi kulkea. Molemmista voi kunniallisesti saada elantonsa. Kyse on valinnasta. Viivan alla se leipä kapenee koko

ajan. Viivan yllä kärki valikoituu koko ajan enemmän ja enemmän.

Opettajana pohdin: koulutanko alan nykyisiin tarpeisiin, tekemään mitä pyydetään ”pysty- ja vaakaversio, video ois kiva” -ohjeistuksen mukaan?

Vai rohkaisenko yrittämään jotain ihan muuta? Kannustanko Raymondin tai Uuden Inarin suuntaan? Varautumaan tarpeisiin ja maailmaan, joista voin parhaimmillaankin antaa vain hyviä arvailuja.

Vuonna 1947 perustettu Suomen Lehtikuvaajat siirtyi nyt toukokuussa sääntö- ja nimimuutoksen myötä historiaan. Myöskään vuoden lehtikuvia ei tänä vuonna valittu. Tämä kertoo ajastamme, mutta ei kuvajournalismin tulevaisuudesta. On joku kutsunut aikaamme jopa kuvajournalismin renessanssiksi.

Kumpaa visuaalista ammattilaisista – kutsutaan häntä vaikka Kuvaja 2.0 – alamme tarvitsee jatkossa? Tekniikkaa vai talenttia?

Toimittajataustainen mediapomo

JANNE SALOMAA, TEKSTI • JARI HÄRKÖNEN, KUVA

Viestinnän Keskusliiton uusi toimitusjohtaja Jukka Viitasaari toivoo suurten mediakonsernien lisäävän yhteistyötä startup-yritysten kanssa.

Viestinnän Keskusliiton toimitusjohtajana elokuussa aloittava **Jukka Viitasaari** toivoo, että suuret kotimaiset mediakonsernit pyrkisivät löytämään innovaatioita ja kasvamaan ostamalla startup-yrityksiä tai tekemällä niiden kanssa tiivistä yhteistyötä.

”Suomalaisten mediayritysten ei tarvitse kehittää kaikkea itse”, Viitasaari sanoo,

Seitsemän viime vuotta Viitasaari on ollut Teknologiateollisuus ry:n tietotekniikka-, sähkö- ja elektroniikka-aloista vastaava johtaja. Media- ja teknologia-alat voivat hänestä oppia toisiltaan paljon.

”Teknologia-alalla järjestetään paljon viikonloppuleirejä, joilla suuryritykset, startupit

ja tiedemaailma käynnistävät kokeiluprojekteja. Tällainen yhteistyö toimisi myös media-alalla.”

VKL:n edellinen toimitusjohtaja **Valtteri Niiranen** siirtyi toukokuun alussa tekijänoikeusjärjestö Kopios-
ton johtoon. Niiranen on juristi, Viitasaari taas työskenteli ennen Teknologiateollisuutta toimittajana yli 20 vuotta. Miten journalistitautta vaikuttaa siihen, miten hän johtaa työnantajajärjestöä?

”Omassa johtamisessani viestintä, avoimuus ja läpinäkyvyys ovat keskeisiä asioita. Hyvä johtaminen on viestintää parhaimmillaan.”

Viitasaari, 53, on valtiotieteiden maisteri ja opiskellut kansainvälistä politiikkaa. Journalistina hän on työskennellyt etupäässä tekniikka- ja talouslehdissä.

”1980-luvulla atk nousi pinnalle, mutta valtsikassa siihen ei voinut perehtyä. Ajattelin, että voin oppia tietotekniikasta tekemisen kautta, ja hain avustajaksi *Tietoviikkoon*.”

Pitkä journalistitautta. Viestinnän Keskusliiton tuleva toimitusjohtaja Jukka Viitasaari on työskennellyt aiemmin muun muassa MikroPC:n ja Taloussanomien toimituspäällikkönä.

Myöhemmin Viitasaari on työskennellyt muun muassa MikroPC:n, Tietokoneen, MacMaailman ja Taloussanomien toimituspäällikkönä. Vuonna 2000 hän toi Suomeen verkkojulkaisu *Digitodayn*.

Digipioneeri uskoo, että vaikka painetun lehden asema heikkenee,

printti ei ole kuolemassa.

”Aikakauslehtiä painetaan vielä koko nähtävissä olevan tulevaisuuden ajan.”

VKL:n johtaja luottaa myös, että parin kolmen vuoden päästä media-ala alkaa uudelleen kasvaa. Helppoa se ei kuitenkaan tule olemaan.

Entä mitä asioita tuleva mediayritysten edunvalvoja toivoo valtiolta? Viitasaari ottaa esille VKL:n tutut vaatimukset: mahdollisimman alhainen alv, Ylen aseman kriittinen arviointi ja suomalaisten mediayritysten toimintaympäristön turvaaminen kilpailussa kansainvälisiä jättiläisiä vastaan. On työmarkkinajohtajan listalla kuitenkin myös yksi vähän esillä ollut asia: koulujen mediakasvatus.

”Medialukutaito on tärkeää jo kansallisen turvallisuudenkin kannalta, jotta kuluttajat osaavat erottaa laadukkaat mediasisällöt trollien tuottamasta propagandasta.” ●

”Vimmaisesti työkokemusta havitteleva journalistiopiskelija joutuu pulman eteen.

Älä vedätä opiskelijaa, työnantaja!

Eräs organisaatio etsii jäsen- ja sidosryhmäleh-
teensä kesätöihin apulaistoimittajaa. Hakijal-
ta vaaditaan seuraavia taitoja: kuvankäsitel-
ly, taitto, valokuvaus, videokuvaus, editointi,
omaaloitteisuus ja kyky itsenäiseen työsken-
telyyn.

Aika haastava homma ensimmäisen vuoden
toimittajaopiskelijalle. Tässä vaiheessa mikään
ei kuitenkaan houkuta niin kuin työkokemus,
ja mikä olisi parempi vaihtoehto kuin moni-
puolinen kesäduuni alan hommissa.

Työtä on 7,5 tuntia päivässä, viisi päivää vii-
kossa kesä- ja heinäkuun ajan. Kuulostaa edel-
leen hyvältä.

Sitten palkka: tuhat euroa kuukaudessa.

Kaksi kuukautta kokopäivätyötä, josta mak-
setaan pari tonnia. Tuntipalkaksi tulisi reilu
kuusi euroa, eli paremmin tienaisi vaikka Puu-
hamaassa. Jokainen tajuaa, että palkka on luo-
katon, eikä se vastaa likimainkaan työn vaa-

timustasoa. Lehdistön tessin mukainen alin
harjoittelijapalkka on 1696 euroa kuukaudek-
sa.

Vimmaisesti työkokemusta havitteleva jour-
nalistiopiskelija joutuu pulman eteen. Haen-
ko alipalkattua mutta luultavasti opettavaista
ja arvokasta työtä? Moni hakee. Niin tiukassa
ovat alan työt. Mainittu hakemus löytyy aino-
astaan Turun ammattikorkeakoulun intrane-
tistä eli työhön halutaan nimenomaan opis-
kelija.

Kaikilta työntäjiltä toivoisi sen verran soli-
daarisuutta, että opiskelijoillekin maksetta-
isiin edes se tessin mukainen palkka. Nuori,
vielä toimittajan identiteettiään hakeva opis-
kelija ei välttämättä uskalla kyseenalaistaa pie-
neltä tuntuvaa palkkaa. Sen sijaan työstä kil-
pailaan, ja palkkaajalla on mistä valita.

Lauri Rautavuori

KIRJOITTAJA ON ENSIMMÄISEN VUODEN JOURNALISTI-
OPIKELIJA TURUN AMMATTIKORKEAKOULUSSA.

JOURNALISTI

Kirjoita Journalistin Lukijoilta-sivulle

Haluatko sanoa painavan
sanasi, kiistää tai haastaa?
Journalistin Lukijoilta-sivu
on avoin alaa koskevalle
keskustelulle.

Lähetä kirjoituksesi
seuraavaan numeroon
3. kesäkuuta mennessä
osoitteeseen: [journalisti@
journalistiliitto.fi](mailto:journalisti@journalistiliitto.fi)

Kirjeenvaihtajatauti etenee vaihteittain

Mieleeni heräsi epäily, että kir-
jeenvaihtajien työoloja on hei-
kennetty tavattomasti, jos kirjeen-
vaihtajatauti on nykyään **Mari
Mannisen** (*Journalisti* 6/2015)
kuvaamaa arkuutta.

Omina kirjeenvaihtaja-aikoi-
nani 1970-, 1980- ja 1990-luvuilla
korresponditis tarkoitti vieraan-
tumista kotimaan todellisuudek-
ta. Se on taudin ensimmäinen
vaihe. Seuraavassa vaiheessa kir-
jeenvaihtaja arvioi raportointi-
alueensa tapahtumat merkit-
tävämmiksi kuin kotimaan
hallituskriisit. Kolmannessa vai-
heessa kirjeenvaihtaja ei enää
kuuntele kotitoimituksen toiveita.

Tauti on kuitenkin vakava
vasta silloin, kun kirjeenvaihta-

ja alkaa puhua itsestään kolman-
nessa persoonassa, ja kaikki hänen
juttunsa pitäisi sijoittaa lehdissä
etusivulle, televisiossa päälähe-
tyksen alkuun ja tekstittää ne val-
miiksi, vaikka juttu olisi saapunut
vasta kaksi minuuttia ennen lähe-
tyksen alkua.

Jos joskus arastelee kotitoimi-
tuksen näkemyksiä, niin se on
merkki siitä, että tauti on hellit-
tämässä.

Jyrki Koulumies
TOIMITTAJA, HELSINKI

Oikaisu

Journalistissa 6/2015 oli virhe
STT-Lehtikuvan yt-neuvotteluita
koskevan uutisen otsikossa. STT
aikoo vähentää kolmannen toi-
mituksellista työtä tekevästä työn-
tekijöistä, ei koko henkilöstöstä,
kuten otsikossa todettiin.

Journalistin toimitus

Oliko Hesari maidontuottajan asialla?

Moni hieraisi maanantaina
11. toukokuuta *Helsingin Sano-
mia* availlessaan silmiään. Etu-
sivun mainos oli myyty Valion
luomumaidolle. Lehden pää-
uutiseksi oli avausaukeamalla
nostettu tiedesivujen kokonai-
suus *Luopuuko moni maidosta
turhaan?*

Aukeamalta käy hyvin ilmi
jutun pääväittämä: maitoa voisi
huoletta juoda enemmän.

Myös *HS:n* nettiversiossa
jutun yhteydessä oli ajoittain
Valion mainosbanneri.

Artikkelin keskeisenä asian-
tuntijana haastateltu Helsingin
yliopiston professori **Erkki
Savilahti** taas on urallaan teh-
nyt Valion osarahoittamaa
ravintotutkimusta.

Näinkö siis Valio ohjailee
Hesarin journalistista sisältöä?

Vastaava päätoimittaja **Kaius
Niemi** vakuuttaa, että kyse oli
vahingosta.

”Tässä sattui tyyli-rikko. Deski
keskittyy tekemään lehden
sisältöä, eikä katsonut järjestel-
mästä etusivun mainosta. Jos
toimitus olisi havainnut mai-
noksen ja pääjutun yhteyden,
totta kai olisimme harkinneet
pääjutuksi jotain muuta. Juttua
oli valmisteltu pitemmän aikaa,
varmaankin myös mainos oli
myyty aikaa sitten. Siinä kävi
tahaton kolari”, Niemi sanoo.

”Netissä mainonnanhallinta
laittaa jutun yhteyteen voimassa
olevan kampanjan mainoksen.
Tässä se on osunut tahattomasti
yhteen.”

Niemi korostaa lehden vaali-
van jatkossakin journalistista
integriteettiään.

”Yleensä huomaamme ajoissa,
jos vaikkapa samalla aukeamal-
la on juttujen aihepiiriin kanssa
liian samansuuntainen mainos.
Ei ole ilmoittajallekaan eduksi,
että epäilyjä vaikuttamisesta
herää.”

Entäpä sitten jutun Valio-
taustainen asiantuntija?

”Se on sattumaa. Hän esiintyy
Helsingin yliopiston professorina
tässä, ja sillä siisti.”

Manu Haapalainen

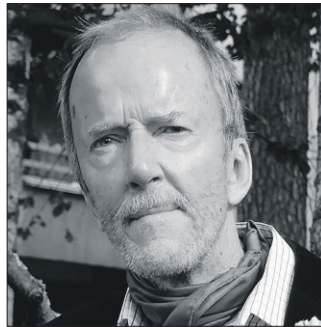
Toisinajattelija

Kirjailija, toimittaja, kansalais-aktivisti **Eero Taivalsaari** kuoli 76-vuotiaana kotonaan Helsingissä 27. maaliskuuta. Hän oli syntynyt Mikkelin maalaiskunnan Otavassa 7. tammikuuta 1939.

Omien sanojensa mukaan Taivalsaari ei kyennyt tavoittelevaan taloudellisiin etuihin eikä poliittisiin asemia suostumalla sisintä kolhiviin kompromisseihin. "Tienhaaroissa olen valinnut vaikeamman polun, jos se on tuntunut oikealta."

Taivalsaari suoritti Helsingin yliopistossa filosofian kandidaatin tutkinnon, pääaineinaan Suomen historia ja yleinen historia. Hän on kirjoittanut kymmenen tietokirjaa ja lukemattomia lehtiarikkeita.

Taivalsaari oli valtaeliitin kriitikko. Hän vastusti Suomen EU-jäsenyyttä. Eurooppa-trilogiansa ensimmäisessä osassa 1991 hän ennusti muun muas-

sa, että "yhdentymistä seuraa suomalaisen hyvinvointivaltion nopea rapautuminen ja luonnon tuhon kiihtyminen".

Osuuskunta Näköpiirin organisaattorina hän toimi kulttuuri- ja mielipidelehti *Näköpiiriin* päätoimittajana lehden koko elinkaaren ajan 1978–1983.

Ystävänä Eero oli hyvä ja innostava. Hänen mielenkiintonsa kohdistui mitä moninaisimpiin asioihin. Keskiössä olivat aina ihmisen hyvä ja globaali oikeudenmukaisuus.

Tapio Kuosma

KIRJOITTAJA ON TAIVALSAAREN YSTÄVÄ.

Tarkkanäköinen toimittaja

Irlantilainen toimittaja **Dave Dunne** menehtyi 40-vuotiaana 19. tammikuuta äkilliseen sairaskohtaukseen. Hän oli syntynyt 30. syyskuuta 1974. Huumorintajuista ja innostavaa lehtimiestä jäi kaipaamaan moni läheinen kollega.

Suomeen muuttaessaan Davella oli takanaan viiden toista vuoden kokemus Dublinin kiireisistä sanomalehdistä. Hänen energinen ja intohimoinen asenteensa työtä kohtaan säilyi myös *Helsinki Times*-lehdessä ja myöhemmin oman WriteStuff-yrityksensä parissa.

Kollegat muistavat tarkkanäköisen ja älykkään toimittajan, joka sai ihmiset ympärillään tuntemaan itsensä arvostetuksi. Keskustelut Daven kanssa jättivät pohdiskelemaan pitkäksi aikaa. Hän kuunteli, kannusti ja huomasi mikä keskustelukumppanille

oli tärkeää. Dave muistetaan myös todellisena herrasmiehenä, jolla oli aina joku koheteliaisuus sanottavana.

Dave oli lahjakas, suoraskäinen ja tinkimätön toimittaja, joka työsti jokaisen jutunsa periksiantamattomalla intohimolla ja kirjoitti toimituksessa naurun remakan vaikeimpinakin päivinä. Hän oli rehellinen, heikompi puolistava, mutta myös hultaton mies, joka oli kaikkialla rakastettu.

Amanda Soila

KIRJOITTAJA ON DAVE DUNNEN KOLLEGA JA YSTÄVÄ.

TAMPEREEN
YLIOPISTO

toimittaja-
koulutus 90 vuotta

Toimittajakoulutus juuri nyt ja silloin ennen
90-vuotisjuhla Tampereella perjantaina 2.10.2015

Klo 13.00 – 13.55 Puhetta journalismin tutkimuksesta:

Koulutuksen kulmakivi ja ammatin tukipilari – vai jotakin ihan muuta?

Kaarina Nikunen (journalistiikan professori JY), **Heleena Savela** (yliasiemies, HS-säätiö), **Anu Kerttula** (opiskelija, TaY), **Erkki Teikari** (päätoimittaja emeritus ja dosentti) Juontaa: **Kaarle Nordenstreng** (professori emeritus)

Klo 14.15 – 16.00 Pääjuhla: Toimittajakoulutus 90 vuotta

• **Robert Picard:** "How the 21st century is changing ideas about information, news, and journalism" (Professori, Reuters Institute, Oxfordin yliopisto)

• **Hanna Rajalahti:** "Ammatti, taito vai ajattelutapa - Mihin toimittajakoulusta valmistuu?" (VTT, yliopettaja, Haaga-Helia)

• **Erkki Ihanainen** (päätoimittaja emeritus): Silloin ennen • **Nykypäivän opiskelijapuheenvuoro:** Juuri nyt

• Dokumenttielokuvaa • Dokumenttiteatteria • Kantaatti

• Juontavat: **Kati Leskinen ja Pasi Toivonen**

Klo 16.00 – 18.00 Tutustuminen harjoitustoimitukseen, alan tutkimukseen posterinäyttelyssä ja kuvajournalistien näyttelyyn. Mahdollisuus vuosikurssitapaamisiin.

Klo 18.00 – 20.00 Juhlaillallinen (illalliskortti 50 €), Yliopiston ravintola

Klo 20.00 – 24.00 Jatkot Alakuppilassa

• Pienesti puhetta, musiikkia, seurustelua.

Baari on auki.

TULE MUKAAN!

ILMOITTAUDU Toimittajakoulutus 90 vuotta -juhlaan 18.9. mennessä verkossa: <https://www.lyyti.in/Toimittajakoulutus90vuotta>.

Illalliskortti (50 euroa) maksetaan ilmoittautuessa. (Vain illallinen on maksullinen juhlaohjelman osa.) Voit myös varata tilan vuosikurssitapaamiselle.

Lisätietoja: <http://uta.fi/cmt/90>

VIESTINNÄN, MEDIAN JA TEATTERIN YKSIKKÖ CMT

Etsi Xpertti
ETSITKÖ JUTTUUSI
TUTKIJA-ASIAANTUNTIJAA?
palveluksessasi www.etsixpertti.fi

YLIOPISTOT,
TUTKIMUSLAITOKSET JA

 SUOMEN AKATEMIA

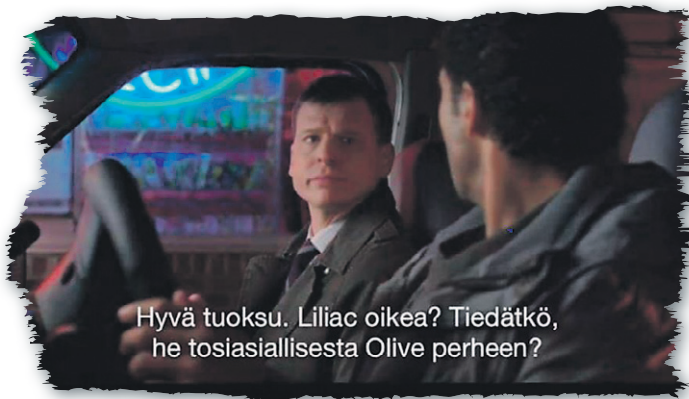
TOIMITTAJA, HAE PLANIN MATKA-APURAHAA

Lasten oikeusjärjestö Plan jakaa kahdesta neljään 1 500 euron suuruisia matka-apurahaa toimittajille tai kuvaajille. Plan myöntää apurahan lapsen asemaa tukevaan journalistiseen työhön. Hakuaika päättyy 19.6.2015.

Lisätiedot ja hakuohjeet: plan.fi/media

Viaplay: "Käännös-konetta ei käytetä"

Hyvä tuoksu. Liliac oikea? Tiedätkö, he tosiasiallisesta Olive perheen?

Kohuttu kukkanen. Viaplayn esittämän *Unforgettable*-sarjan alkuperäinen repliikki kuuluu: "Smells nice in here. Lilacs, right? You know they're actually from the Olive family?"

NINA ERHO, TEKSTI • UNFORGETTABLE/VIAPLAY, KUVA

SLP Kustannus Oy etsii ammattitaitoista ja uudistuskykyistä

PÄÄTOIMITTAJAA

kaksi kertaa viikossa ilmestyvään Sotkamo-lehteen.

Tehtävä edellyttää vankkaa journalistista kokemusta, paikallislehden työrytmin tuntemusta, valokuvaus- ja taittoaitoa sekä sitoutumista Sotkamoon. Ajokortti on välttämätön. Päätoimittajan paikka pyritään täyttämään mahdollisimman pian.

Hakemukset 31.5.2015 mennessä osoitteella toimitusjohtaja Tenna Talvi-Pietarila, SLP Kustannus Oy, Kauppakatu 11, 87100 KAJAANI tai sähköpostilla tenna.talvi-pietarila@suomalainenlehtipaino.fi

Lisätietoja tehtävästä antavat päätoimittajat Markus Pirttijoki p. 040 584 7770 tai Martti Huusko p. 044 332 5330

SLP Kustannus Oy on kainuulainen perheyriutus, joka kustantaa Kainuun Sanomia, Koti-Kajaanin, Kuhmolaista, Sotkamo-lehteä, Ylä-Kainuuta ja Koti-Lappia. Yhtiö kuuluu Suomalainen Lehtipaino Oy -konserniin, jolla on lehtipaino sekä varhaisjalkeluyhtiö Kajaanissa. Lisäksi konserni on mukana useissa paikallis- ja kaupunkilehdissä Pohjois-Suomessa. Konsernissa työskentelee noin 150 henkilöä.

Sotkamo-lehti

HELSINGIN YLIOPISTO
KOULUTUS- JA
KEHITTÄMISKESKUS PALMENIA
WWW.HELUNKI.FI/PALMENIA

JOURNALISTISEN KIRJOITTAMISEN VERKKOKURSSI, 6 OP 28.9.2015-29.1.2016

Teetkö henkilöstö- tai jäsenlehteä, mutta kokemusta puuttuu vielä? Verkkokursseilla opit kirjoittamaan jutun ideoinnista otsikointiin ja jutun stilisointiin.

LAHDEN 30. TIEDOTTAJAKOULUTUS, 12 OP 21.9.-1.12.2015, LAHTI

Tule syventämään osaamistasi yhteisöviestinnän tekijänä ja kehittäjänä. Erityisesti tuleville tiedottajille tai viestinnän ammattilaisille.

Ilmoittautuminen ja lisätiedot osoitteessa: www.helsinki.fi/palmenia/koulutus

Av-kääntäjät epäilevät Viaplayn käännöskoneesta konekäännökseksi. Palvelun maajohtajan mukaan niitä ei käytetä.

Viaplay-suoratoistopalvelun käännös *Unforgettable*-sarjan repliikistä pöyristytti toukokuussa av-kääntäjiä ja keräsi paljon palautetta myös Viaplayn Facebook-sivulle.

Av-kääntäjät eivät tiedä, mistä käännös on peräisin, mutta pitävät sitä koneella tehtynä. Viaplayn Suomen maajohtaja Erika Miramo kieltää käännöskoneen käyttämisen tekstityksissä.

"Veikkaukset siitä, että käytäisimme jotain automaattia tekstityksen kääntämiseen, eivät tietenkään pidä paikkaansa. Ei kukaan halua aliarvioida omia asiakkaitaan."

Miramon mukaan Viaplayn käännökset ovat käännöstoimiston Suomessa tekemiä tai ohjelmien jakelijoiden toimittamia. Kohukäännöksen tekijä hän ei halua kertoa, "koska syyttävällä sormella osoittamisesta ei ole kenellekään hyötyä".

Hänen mukaansa tapaus on nyt käyty läpi kaikkien asianosaisten kanssa, ja jaksoon on vaihdettu uusi käännös.

"Kaikki tämän tyyppiset palautteet käsitellään. Käännös vaikuttaa todella paljon katso-

miskokemukseen. Huono palvelu ei ole kestävä liiketoimintamalli eikä kukaan varmastikaan pyri sellaiseen."

Epäiltyjä yrityksiä säästää käännöskustannuksista on ollut muitakin. Netflix jäi vuonna 2012 kiinni harrastajien tekemien käännösten luvattomasta käytöstä. Pari viikkoa sitten konekäännöksistä epäiltiin Ruotsin TV4:ää.

Av-kääntäjien asioita alan tse-neuvotteluissakin ajanut Jukka Sorsa pitää Viaplayn tapausta hyvänä esimerkkinä siitä, miksi av-käännökset pitää tehdä huolellisena käsityönä. Hän ihmettelee, miksi kaikki käännösten tilaajat eivät käytä asiansa osaavia ammattilaisia.

"Käännöskustannukset ovat hyvin pieni osa tv-sarjan tuotanto- ja esityskuluja, mutta hyvä käännös on monelle katsojalle välttämätön."

Alan työehtojen ja -käytäntöjen kehitys on huolettanut av-kääntäjiä pitkään. Neuvottelutulosta uudesta työehtosopimuksesta saavutettiin vihdoon maaliskuussa, ja sopimus astui voimaan toukokuun alussa.

Täysin tyyntä tilanne ei silti ole, koska alan isoista toimijoista SDI Media ei allekirjoittanut neuvottelutulosta, ja sen allekirjoittanut BTI Studios aloitti 18. toukokuuta yt-neuvottelut, joka koskevat maksimissaan yhdeksää kääntäjää. ●

Osuuskunnassa. Valokuvaaja Päivi Kosonen ei halua perustaa firmaa, vaan käyttää laskutusosuuskuntaa. "On mukavaa, ettei tarvitse itse esimerkiksi lähettää karhulaskuja."

Laskutuspalvelujen käyttö yleistyy vauhdilla

MINNA UUSIVIRTA, TEKSTI • JUSSI VIERIMAA, KUVA

Moni freelancer kiertää tylsät paperityöt ulkoistamalla laskutuksen alan yritykselle.

Turkulainen valokuvaaja **Päivi Kosonen** on laskutanut Osuuskunta Kanslian kautta vuodesta 2006 lähtien. Freelance- ja pätäkätösuhteiden yhdistäminen näin on toiminut hänestä hyvin, myös perhevapaiden aikana.

"En ole ollut kiinnostunut oman firman perustamisesta, ja tällä tavalla on ollut helppoa ottaa keikkoja, koska olen voinut kuitenkin laskuttaa. Systemi on toiminut hyvin. On mukavaa, ettei tarvitse itse esimerkiksi lähettää karhulaskuja", Kosonen sanoo.

Kanslia on Turussa toimiva luovan alan työntekijöihin keskittyvä laskutuspalveluyritys.

Laskutusosuuskunta Eezyllä on toimittaja-nimikkeellä laskuttavia asiakkaita noin 300 ja valokuvaajia noin 500. Molempien määrä on suunnilleen tuplaantunut vuoden 2012 lopun jälkeen.

Ukko.fi:llä on listoillaan valokuvaajia noin 1700 ja toimittajaksi laskettavia tekstisisällön tuottajia noin 500. Palvelun kokonaiskäyttäjämäärä on nyt 12 300, kun se vielä vuoden 2013 lopussa oli 700.

LASKUTUSPALVELU LASKUTAA toimeksiantajaa freen puolesta ja maksaa palkkiosta eläkemaksut ja muut sivukulut. Sen palvelumaksu on usein 3–7 prosenttia

arvonlisäverottomasta laskutussummasta.

Laskutuspalvelu ja free voivat olla työsuhteessa. Verottaja katsoo silloin tulot palkkion sijaan palkaksi. Kelan näkökulmasta kyse ei kuitenkaan ole työsuhteesta, josta kertyisi esimerkiksi työssäoloehdot. Niiltä päiviltä, jolloin työtä ei ole, saattaa silti saada työttömyyspäivärahaa.

"Ero johtuu siitä, että työ- ja sosiaalioikeuden tulkinnat työsuhteesta ovat erilaiset", sanoo Journalistiliiton työehtoasiamies **Jussi Salokangas**.

Kela katsoo työsuhteen kriteeriksi työajan seurannan ja sen, että työn myynnin hoitaa freen sijasta osuuskunta. Laskutusosuuskunnan sijaan freen on silloin valittava työosuuskunta. ●

ALMA MEDIA VÄHENTÄÄ LAPIN LEHDISTÄ

Alma Median pohjoisten lehtien yt-neuvottelut on saatu päätökseen. Neuvotteluissa päädyttiin yhteensä 22 henkilötövuoden vähennykseen. Luvusta 14 henkilötövuotta koskee toimituksia. Merkittävä uudistus on neuvotteluissa vahvistettu *Lapin Kansan* ja *Pohjolan Sanomien* toimitusten yhdistäminen. *Pohjolan Sanomat* on jatkossa alueellisella sisällöllä täydennetty Kemi-Tornion painos *Lapin Kansasta*. Myös kaupunkilehdet *Uusi Rovaniemi* ja *Lounais-Lappi* yhdistetään.

Lapin Kansan osastoluottamusmies **Jorma Kilpeläinen** sanoo yllättyneensä vähennyksen suuruudesta.

"14 henkilötövuotta on yli viidenes *Lapin Kansan* ja *Pohjolan Sanomien* toimitusvahvuudesta. Pienemmällä väellä pitäisi jatkossa tuottaa myös vahvaa verkkolehteä ja sunnuntaisin ilmestyvää näköislehteä. Kaikkiaan tuotettava sivumäärä ei vähene, vaan lisääntyy."

Kilpeläinen sanoo yt-neuvottelujen sujuneen pääasiassa hyvässä hengessä.

"Organisaation lopullisesta vahvuudesta tosin päästiin puhumaan harmittavan myöhään. Neuvotteluissa jäi hyvin vähän aikaa ruohonjuuritason puheelle siitä, miten eri osastojen uusilla henkilöluvuilla pystytään työt tekemään."

Manu Haapalainen

55 TYÖPAIKKAA UHATTUNA ALLERILLA

Aller aloitti yt-neuvottelut perjantaina 15. toukokuuta. Yhtiö tiedottaa tavoittelevansa kolmen miljoonan euron säästöjä. Neuvotteluissa karsitaan jopa 55 työpaikkaa.

Toimitusjohtaja **Pauli Aalto-Setälä** vetoaa Allerin tiedotteessa ennen kaikkea mainosmyynnin jo toteutuneeseen ja edelleen jatkuvaan romahdukseen.

Yt-neuvottelut kohdistetaan printtimainonnasta tulonsa saaviin aikakauslehtiin, *Elleen*, *Oliviaan* ja *Divaaniin*. Jatkossa yhtiö kertoo panostavansa digitaalisiin palveluihinsa sekä tilaajavetoisiin aikakauslehtiinsä, kuten *Seiskaan*, *Kotiin* ja *keittiöön*, *Katsoon*, *Fitiin* ja *Omaan Aikaan*.

Manu Haapalainen

Imagen blogipalkkioista klikkiperusteisia

MANU MARTTINEN, TEKSTI

Uuden blogisopimuksen mukaan palkkion saa 30 000 sivulatauksella.

A-lehtien julkaisema *Image* maksaa uuden blogisopimuksensa mukaan kirjoittajapalkkion vain jos teksti kerää riittävästi sivulatauksia. Tekstin on kerättävä kuukaudessa 30 000 latausta palkkion saamiseksi.

"Blogeissa – ja *Image.fi:ssä* – on helppo mitata kävijöitä. Myös tulot perustuvat mainoksiin, joita kävijät tuovat. Meillä ei yksinkertaisesti ollut varaa luoda uutta palvelua muulla tavalla", sanoo *Imagen* päätoimittaja **Heikki Valkama**.

Palkkion suuruus on viisi euroa per tuhat latausta, joten 30 000 rajan ylityksestä saa 150

euron palkkion. Jos raja ei ylity, palkkiota ei makseta. Sivulatausten määrä tarkistetaan Google Analyticsin avulla kuukausittain.

Juttupalkkion voi saada kirjoittamalla kuukaudessa esimerkiksi kymmenen juttua, jotka keräävät 3 000 sivulatausta.

"Meillä on bloggaajia, jotka kirjoittavat kerran parissa viikossa, toiset kirjoittavat päivittäin. Palkkiotapa kannustaa tuottamaan paljon sisältöä", Valkama sanoo.

Tekstien tekijänoikeudet säilyvät kirjoittajalla, joka saa myydä juttunsa myös muualle. Tekstit voivat olla myös muualla aiemmin julkaistuja.

JOURNALISTILIITON TYÖEHTOASIAMIES Jussi Salokangas muistuttaa, että sovitulla palkkioitasolla

työ ei ole taloudellisesti kannattavaa.

"Blogisti kantaa riskin artikkelin menestymisestä eikä välttämättä saa lainkaan palkkiota. Palkkio voi olla 150 euroa, vaikka juttu olisi skuuppi."

Toimittaja-komentaattori **Markus Leikola** on yksi *Imagen* blogisteista. Hän kertoo, että ei olisi ryhtynyt bloggaamaan ellei hänen kiinteäpalkkioinen kolumnisopimuksensa *Iltalehden* kanssa olisi päättynyt. Hän kertoo odottavansa kiinnostuneena mille tasolle palkkio määräytyy.

"Todella vaikea arvioida etukäteen. Itse en ole aiemmin vastaavia diilejä tehnyt. Ymmärrän kyllä periaatteen, jossa mainosrahoitteisen palvelun riskiä tasataan läpi koko ketjun", Leikola sanoo. ●

KARPRINT SAI TAAS TUOMION TYÖSUOJELURIKOKSESTA

Vihtiläinen lehtikustantaja Karprint Oy on tuomittu Länsi-Uudenmaan käräjäoikeudessa korvauksiin entisen työntekijänsä irtisanoutumista koskevassa kiistassa.

Oikeus totesi Karprintin entisen toimittajan irtisanoutuneen kuulutuaan, miten yhtiön johtokaksikko **Eero ja Juha Ahola** olivat puhuneet hänestä yhtiön aiemman työturvallisuusoikeudenkäynnin kuulusteluissa. Tämä oli laukaissut toimittajassa akuutin masennuksen. Hän oli kärsinyt huonon työilmapiirin aiheuttamasta masennuksesta ja huonon sisäilman aiheuttamista terveysongelmista jo aiemmin talossa työskennellessään.

Karprint velvoitettiin korvaamaan toimittajalle tämän 12 kuukauden palkkaa vastaava eli noin 20 000 euron summa.

Karprintin johtohenkilöt tuomittiin tammikuussa ehdolliseen vankeuteen työsuojelurikoksista. Yhtiö sai myös tuolloin maksettavakseen 40 000 euron yhteisösakon. Lisäksi Aholoille langetettiin ehdolliset, neljän ja kolmen kuukauden vankeustuomiot.

Manu Haapalainen

Suomen Journalistiliitto

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530 Helsinki
Broholmmsgatan 16, 00530 Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
(jäsenasiat/medlemsärenden)
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
www.journalistiliitto.fi
www.journalistförbundet.fi

FINKA / A-KASSA
www.finka.fi
(09) 8689 400

Suomen Journalistiliitto on ammattijärjestö, jonka tehtävä on valvoa journalistien ja journalismin etuja. Jäsenkuntamme koostuu viestintäalan ammattilaisista, kuten toimittajista, kuvaajista, graafikoista, kääntäjistä ja kustannustoimittajista.

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
91. vuosikerta

**SEURAAVAN LEHDEN
ILMESTYMISAIKATAULU**
8/2015 aineisto 3.6.
ilmestyy 11.6.

ILMOITUSMYynti:
ilmoitukset.journalisti@
journalistiliitto.fi, 044 755 5002

Aineisto-ohjeet, väriprofiilin
ja hinnat löydät osoitteesta
www.journalisti.fi › ilmoittajille

**VARAA ILMOITUSTILASI
AJOISSA.**
ILMOITUKSET
3,00 €/PMM

Merellinen kesämökki

Valokuvaaja Tiina Somerpuro vaihtoi retkipyöräilyn perheystävällisempään purjehdusharrastukseen.

MANU HAAPALAINEN, TEKSTI ○ SUSA JUNNOLA, KUVA

Sade tihkuu vapunjälkeiseen merenrantaan Itä-Helsingin Puotilassa. Telakalla on vielä puolenpäivän aikaan hiljaista. Valokuvaajapariskunta **Tiina** ja **Veikko Somerpuro** ovat kuitenkin jo työn touhussa. Kuusivuotias **Sylvi**-tytär uppoutuu Netflixin tarjontaan vanhempien viimeistellessä 31-jalkaista Inferno-purjevennettään Aukustaa vesillelaskukuntoon. Purjehduskausi on ovelta.

Kauppalehdessä kuvaajana työskentelevä Tiina Somerpuro sanoo perheen uuden elämäntavan alkaneen noin viisi vuotta sitten juuri hänen innostuksestaan.

”Olin haaveillut veneestä. Olen aina ollut merelletuijottaja, vaikka olen Sisä-Suomesta kotoisin. Sitten eräs ystävä kysyi, haluaisinko lähteä hänen veneeseensä kimppaan. Jotenkin saimme purjeet hoidettua, ja pääsimme Helsingin edustan laivaliikenteen seassa eteenpäin.”

Loppukesästä 2013 lähtien Somerpurot ovat purjehtineet omalla veneellään. Vesillä vietetään toukokuun ja lokakuun välillä lähes kaikki viikonloput.

”Lisäksi heinäkuussa on tarkoitus taas olla kuukausi merellä. Viime vuonna purjehdimme lomallamme Ahvenanmaalle. Saaris-tomerellä on tarkoitus retkeillä myös tänä kesänä, ja nyt olemme suunnitelleet purjehdusta myös Tallinnaan”, Somerpuro kertoo.

SOMERPUROJEN VENE on sen verran hyvin varusteltu ja tilava, että purjehdusretkiin on helppo yhdistää myös muut harrastukset, ruoanlaitto ja hyvät viinit. On helppo uskoa työstressin kaikkiaan kun vene lipuu Kus-

taanmiekasta Helsingin edustalle.

”Olemme joskus päättäneet vasta siinä vaiheessa tuulen mukaan, lähdemmekö itään vai länteen”, Somerpuro sanoo.

Purjepinta-alaltaan suhteellisen suuren veneen kanssa riittää merellä koko ajan tekemistä.

”Olen aina ollut merelletuijottaja.

”Aukusta kulkee kevyessäkin tuulella hyvin, mutta reivikynnys on alhainen. Tuulen koventuessa purjepinta-alaa pitää pienentää. Säätiedotuksia pitää tietenkin seurata, ja olen opetellutkin, miten säätä pystyy lukemaan pilvistä. Myös moottorin huoltamista sekä sähkö- ja putkihommia on saanut opiskella”, Somerpuro kertoo.

SOMERPUROT HARRASTIVAT ennen tyttären syntymää retkipyöräilyä, mutta se on jäänyt veneilyn tultua kuvaan.

”Tämä on keski-ikäisempi ja -luokkaisempi tapa retkeillä. Tavallaan koti kulkee mukana. Tai kesämökki merinäköalalla!”

Silti kyse on myös jännittävästä haasteesta.

”Meri on hieno, kiehtova elementti. Oman itsensä ylittäminen on upeaa, se, että uskaltaa lähteä veden ja tuulen armoille.”

Suosikkialueekseen Tiina Somerpuro nostaa Saaris-tomerén.

”Se on yksi maailman hienoimmista paikoista. Espoon Ison Vasikkasaaren auringonlasku on lämmin ja kaunis. Idässä päin Sipoon Kaunissaari on klassikko.” ●

VAPAALLA

TIINA SOMERPURO

● 37-vuotias valokuvaaja.

● Työskennellyt Kauppalehdessä vuodesta 2005, sitä ennen freelancerina.

● Purjehtii aviomieheensä Veikon (freelancekuvaaja) ja Sylvi-tyttären kanssa.

● Inferno 31 on suomalainen, Håkan Södergrenin suunnittelema purjevene. Malli tuli markkinoille vuonna 1983. Vene on 31-jalkainen eli 9,45 metriä pitkä.

◀ **Vesille.** Tiina Somerpuro laski Aukusta-veneensä vesille toukokuun puolivälissä. Kesän suunnitelmiin kuuluu uutena reittinä Tallinnan-purjehdus. "Sehän on sinänsä helppo, suora reitti. Saaristomeren sokkeloiset reitit ovat haastavampia."

50335

Se on edelleen siinä

Toukokuun ensimmäisellä viikolla oli helppo unohtaa, että Tšekissä oli meneillään taas yksi jääkiekon MM-turnaus. Viis nykyisistä pulamössöaaltosista kun MM 95, 4-1, Tupu-Hupu-Lupu ja **Kulta-Curre** kaivettiin naftaliinista lehtien ja Ylen muistelujuuttuihin. Joukkuekin oli silloin yhtenäinen kuin talvisodassa, Suomi nousi lamasta, kansa oppi että suihkulähteet ovat uimista varten, **Juti** rillasi siniviivalta.

Oikein muisteltu, tietenkin. Liian kauan Suomessa on milloin minkäkin ratkaisutuottelun hetkellä muisteltu masokistisessa nautinnossa rypien, miten Ruotsi silloinkin 2003 nousi takaa ohi. **Masken Carlsson**, **Miedon** sadasosa, futismaajoukkueen Unkari-ottelu.

Suomea ei noston kansakunnaksi muiden joukossa MM 95, ei Lordi, eikä Nokian nousukausi. Suomen nosti kansakunnaksi muiden joukossa MM 95:n medianäkyvyys toukokuussa 2015. Kiitos media! Näin muuallakin tehdään. Hehkutetaan voittoja, ollaanko joskus muka hävittykin?

Vaaditaan enää viimeinen askel. Mitä järkeä on **Aku Louhimiehen** suunnitella taas uutta *Tuntematon Sotilas* -filmatisointia, kun MM 95 *never forget* -ihmeestä ei ole vielä ensimmäistäkään? **Suosalo** voi olla **Jukka Tammi**, **Sami Hedbergistä** saa varmaankin **Jutilan**. *Tuntemattoman* Roka voi repäistä suoraan **Linnan** sivuilta **Raimo Summaseksi**.

Manu Haapalainen

Maaseudussa on tulevaisuus!

Lehtien levikkitilastojen lukeminen on murheellista puuhaa. Lähes kaikkien lehtinimikkeiden viisarit osoittavat tasaisesti alaspäin. Vielä takavuosina uskottiin, että aikakauslehdet ovat paremmassa suojassa digivöryltä, mutta levikkitiedot ja jatkuvat yt-uutiset kertovat, että näin ei ikävä kyllä ole.

Aikkareiden levikkilukujen lähempi tarkastelu paljastaa kuitenkin pienen toivon kipinän, jolla on yllättävä yhtäläisyys Suomen vaalituloksen kanssa.

Kourallinen lehtiä nimittäin kasvatti levikkiään. Nimikkeet ovat sellaisia, joita ei helsin-

kiläisbaarien ja joogapaikkojen kahvipöydiltä yleensä löydä: *Metsästys ja Kalastus* (+ 8,7 prosenttia), *Partio* (+ 7,0) *Aarre* (+ 5,5), *Meidän Talo* (+ 2,0) *Seura* (+ 1,5) ja *Caravan* (+ 1,0).

Vaalituloksen perusteella on lupa olettaa, että maakuntiin ohjataan enemmän rahaa kuin edellisellä vaalikaudella. Siispä: viinilasi ja sushipuikot pois kädestä ja katse maakuntiin. Sieltä ne lehtien tilaajat löytyvät.

Manu Marttinen

Kierrätys kunniaan

Talouselämä palveli viime viikolla lukijoitaan kertomalla, miten MM-jääkiekkoa voi maksukanavat kiertäen katsella ilmaiseksi verkosta.

Juttu, jota kopioitiin ja johon linkitettiin, oli peräisin *Keskisuomalaisesta* -vuodelta 2012. Ehkä journalismi oli silloin parempaa tai ehkä

jääkiekon MM-kisahype nyt vaan on, vuodesta toiseen, ihan sitä samaa?

Toisaalta kierrätyksen aloitti jo *KSML*, joka oli lainannut aiheesta tekemiinsä juttuihin ainakin haastattelulausunnot Yle Turun jutusta.

Lukijoille aihe oli ilmeisen rakas, koska *KSML:n* arkistojuttu komeili sen luetuimmissa myös viime viikolla. Juttuun liittyneen äänestyksen tulos oli, että nettilähetysten seuraamista ei ole oikein estää.

MTV:n edustaja piti Ylen ja *KSML:n* jutuissa jälkimmäisen neuvomaa ilmaisjakelua varastamisena, mutta jostain syystä silmiin ei osunut kostojuuttua *Näin luet maakuntalehdet ilmaiseksi verkosta*. Partaansa voi hymyillä alkuperäislähde Yle, jonka verovaroin kehittyviä verkkosisältöjä lehdistö on syytellyt liiketoimintansa haittaamisesta.

Nina Erho

Yleisönosasto

Jari Peltonen

SOTA on joka paikassa. Posti lykkää reserviläiskirjeitä. Nuoret toimittajat puhuvat sodasta kuin jostain matopelistä, kun se on niin jännikää. Iltalehden lööpisissä luki jopa SOTA koko lööpsin leveydeltä! Keniköhän hyöin kaupaksi? Onko se niin, että kun meitä veteraaneja ei ole kohta muistelemassa, niin järjestetään uusi SOTA? Onpahan sitten mitä taas muistella. Mutta sanonpahan vaan, että sitä ei muistella hyvällä.

